

Opbrengst Bestuurlijke Gespreksronde met 25 van 50 GKA-Gemeenten

Gelijke Kansen Alliantie januari 2021

Wat is essentieel voor het stimuleren van een lokale integrale aanpak?

- Betrek het hele veld
- Investeer in korte lijnen tussen organisaties
- Zorg voor structurele samenwerking
- Zorg voor een heldere rolverdeling
- **Formuleer een gezamenlijke ambitie**
- Leer van elkaar
- Durf en geef ruimte om over organisatiegrenzen heen te stappen
- Werk responsief
- **Continuïteit: weet, behoud en bouw voort op wat werkt**
- Stel de leerling en student centraal

Coronacrisis in relatie tot GKA

- **In een crisissituatie is een gevestigde integrale aanpak waardevol en wordt deze zelfs versterkt;**
- In de eerste golf waren scholen met name bezig met het primair proces waardoor ambities vertraging hebben opgelopen.
- Corona vergroot bestaande kansengelijkheid en legt pijnpunten op elk niveau bloot. Het effect van de crisis zal nog lang doorwerken.

Wat zijn concrete kansen om de integrale aanpak van de GKA-gemeenten uit te bouwen, te verdiepen en nog beter te maken?

Concrete kansen die zich manifesteren op gemeente/lokaal-niveau:

- Zet GKA voort als (financiële) partner
- Zet in op verdieping van GKA
- Vergroot de bekendheid van de GKA onder scholen en andere relevante actoren
- Optimaliseer de samenwerking tussen partijen die werken aan kansengelijkheid
- Vorm naast een GKA-agenda ook een gezamenlijke strategische agenda op lokaal niveau
- **Faciliteer kennisdeling tussen gemeenten**
- Blijf cijfermatige kennis delen (GKA-dashboard)
- Verbind aanpalende thema's binnen het sociaal domein, zoals gezondheid, armoede en jeugdwerkloosheid
- Versterk de lokale samenwerking VVE en onderwijs
- Inzet op brede brugklassen

Concrete kansen die zich manifesteren op Rijksniveau:

- Werk minder vanuit strenge wet- en regelgeving, meer vanuit vertrouwen
- **Versterk de aansluiting Rijk en gemeenten**
- Versterk de ministeriële verbinding VVE en onderwijs

Wat zijn uitdagingen om de integrale aanpak van de GKA-gemeenten uit te bouwen, te verdiepen en nog beter te maken?

- Lerarentekort, met name bij scholen met een uitdagende populatie.
- Het systeem: vroege selectie op onderwijsniveau
- Tekort aan financiële middelen in het sociale domein
- Versnippering Rijks-aanpak op kansengelijkheid en aanpalende thema's
- Belemmering samenwerking door inconsequente regio-indeling en grenzen (veiligheidsregio, jeugdzorg etc.)
- **Relatief minder aandacht vanuit het Rijk voor gemeenten in niet stedelijke gebieden en hun lokale uitdagingen**
- Het aanbodgericht-werken vanuit het Rijk en het gebrek aan vraaggericht handelen.

- Gebrek aan verbinding, afstemming en samenwerking tussen en door de verschillende ministeries (zoals OCW en VWS en hun programma's)
- Taalachterstanden door toename internationale werknemers en statushouders
- **Groeiende bevolkingsgroep die niet meekomt en niet bereikt wordt**

Ten aanzien van het Nationaal Plan Onderwijsachterstanden kan de rol van GKA kan langs vier lijnen georganiseerd worden:

1. **De 50 lopende GKA-agenda's: intensiveren en verbreden**

De 50 GKA-gemeenten hebben een meerjarige (2019-2022) GKA-agenda (bestuurlijke afspraak tussen afzonderlijke gemeente en Ministerie van OCW) opgesteld waarin zijn beschreven welke extra interventies en activiteiten zij in samenwerking met 'hun' scholen gaan organiseren om kansengelijkheid te bevorderen. Hierin zijn ook afspraken gemaakt over kennisdeling, communicatie, analyse en onderzoek.

De GKA treedt op vanuit een responsieve gedachte en sluit aan met o.a. financiële middelen, data, kennis en onderzoeksmogelijkheden. De middelen voor deze agenda's worden via een zogeheten 'contactschool' beschikt. Een 'contactschool' is een van de bevoegde gezagen van een bekostigde onderwijsinstelling in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs of hoger onderwijs die deelneemt aan de gelijke kansen alliantie.

Vanuit het Nationaal Actieplan Onderwijsachterstanden kunnen de GKA-agenda's als infrastructuur dienen om tot een pakket van extra maatregelen te komen. De 50 gemeenten kunnen dan als voorhoede dienen om de extra middelen in te zetten in samenhang met de al bestaande interventies op kansengelijkheid. Vanuit deze gemeenten is ook de uitdrukkelijke wens om de lopende agenda's te intensiveren en verbreden (met nieuwe onderwerpen gericht op een integrale benadering).

2. **Vergroten dekking: van 50 naar 75 eventueel 100 gemeenten**

Het aantal GKA-gemeenten kan op korte termijn uitgebouwd worden naar een totaal van 75 gemeenten en op termijn naar eventueel 100. Dit is haalbaar aangezien er meerdere gemeenten zijn die kenbaar hebben gemaakt graag onderdeel uit te willen maken van de GKA.

3. **Professionalisering:**

Community Urban Education: uitbreiden en bestendigen

Zestig (60) scholen uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Alkmaar en ook Tilburg hebben zich in samenwerking met de GKA verenigd in de Community Urban Education (CUE). In de community werken (po-, vo- en mbo-)scholen samen aan enerzijds kennisopbouw en -deling met betrekking tot het lesgeven in een grootstedelijke omgeving, en anderzijds aan een grootschalig professionaliseringstraject middels het professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma 'De Transformatieve School' (TS).

De conclusie van de scholen was en is dat de hedendaagse opdracht van leraren op hun scholen behoorlijk is veranderd en dat dit vraagt om een aangepast handelingsrepertoire. Daarom zijn zij met ondersteuning van GKA in 2017 met een intensief professionaliseringstraject gestart. De scholen hebben gekozen om dit middels het TS-programma te doen.

Het TS-programma is gekoppeld aan onderzoekstrajecten met twee universiteiten (Erasmus Universiteit Rotterdam en de Vrije Universiteit). Zij voeren een interdisciplinair onderzoek uit naar welke factoren ten grondslag liggen aan gelijke kansen in grootstedelijke contexten.

Met het kennisdelen binnen de Community Urban Education wordt – naast het professionaliseringstraject – ook ingezet op het tegengaan van 'professionele eenzaamheid'. Deze eenzaamheid doet zich voor wanneer leraren weinig zelfvertrouwen in hun werk ervaren en zich hier alleen in voelen. Door leraren binnen de CUE samen te brengen en bij elkaar een kijkje in de

keuken te bieden wordt professionele eenzaamheid verkleind. Dit is voordelig voor het handelen van leraren en hierdoor voor de prestaties van leerlingen.

4. **Communicatie en kennisdeling**

De afgelopen jaren heeft de GKA geïnvesteerd in een brede communicatie- en kennisdelingsaanpak. Er zijn meerdere kanalen beschikbaar om ook de beschikbare en nog te vergaren kennis en expertise over extra onderwijstijd te delen. Het brede netwerk van gemeenten, scholen en maatschappelijke organisaties kunnen via de GKA-kanalen bereikt worden en netwerkpartners kunnen voor informatie en advies terecht bij bijvoorbeeld de GKA-regiocoördinatoren.

Verder kunnen GKA-instrumenten als de GKA-expertgroep, de GKA-jongerenraad en de 'Credible messengers' (BN'ers) breder ingezet worden.

Inzet GKA-regiocoördinatoren en expertpool

De GKA-regiocoördinatoren (OCW-ambtenaren) kunnen snel handelen en bijdragen aan het mogelijk maken van maatwerk en het bereiken van de juiste personen en doelgroepen. Zij onderhouden contacten met onderwijswethouders, beleidsmakers bij gemeenten, schoolbesturen en -leiders. De regiocoördinatoren kunnen gemeenten en scholen met informatie, advies en 'good' *practices* ondersteunen om extra onderwijstijd in het kader van de aanpak onderwijsachterstanden op korte termijn te organiseren.

In de expertpool zitten onderwijsadviseurs die op aanvraag door scholen en gemeenten ingezet kunnen worden om zowel in de planvorming als uitvoering scholen en gemeenten kunnen ondersteunen met het beschikbaar stellen van kennis, maar ook het schrijven of anders.

Financiën

PM

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Overleg FIN nationaal programma
Datum: dinsdag 2 februari 2021 20:44:47

[REDACTED] ?

Snap zorgen bij fin wel maar een deel van de vragen is ook vanwege gebrek aan inzicht in dynamiek binnen de sector. Kunnen wij voor een groot deel wel wegnemen (sturen op schoolniveau valt niet lekker en is ontuiverbaar, niet alleen wettelijk maar ook praktisch). Sturing via externe prikkels (monitoring op schoolniveau, vensters maar dan beter – gekoppeld aan wetenschap) zou denk ik heel goed zijn (ook niet populair maar wel uit te leggen politiek). Meerjarige afspraken gekoppeld aan sectorale sturing is begrijpelijk en te koppelen aan monitoring schoolniveau, kan ook via grote steekproef (geanonimiseerd) als draagvlak voor schoolmonitors er niet is.... Kortom, veel om na te denken en mee te bewegen richting fin.

Ik zou wel in zijn voor een overlegje in deze samenstelling zodat we inhoud/sturing/financiering/proces steeds samen kunnen bespreken. .... Zien jullie dat ook zitten?

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 2 februari 2021 20:35
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Overleg FIN nationaal programma

[REDACTED] en [REDACTED] (IRF) en [REDACTED] en nog iemand van wie de naam me even is ontschoten van AFEP.

Merk ook dat medewerkers best dicht klappen dan in zo'n gesprek met FIN, dus dan moet je de kar ook echt trekken ;)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 feb. 2021 om 20:32 heeft [REDACTED] het volgende geschreven:

Dank en ai, dat klinkt niet echt goed. En jammer dat [REDACTED] eerder weg moest, bij mij paste t echt niet in mijn agenda.
 wie waren er preceis bij van FIN?
 Ik heb nog wel goede hoop hoor. deel van FIN moet echter ook realistisch zijn. Nu uitbreiden van IOP heeft voglens mij geen zin, vragen de schole ook niet om is mijn beeld omdat ze genoeg aan hun hoofd hebben.
 Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 2 februari 2021 20:28
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Overleg FIN nationaal programma

Goedenavond,

Overleg met FIN vanavond was moeizaam. Men zat erg strak in hoe meten we de achterstanden (nu en tussentijds), waar baseren we straks de bedragen op, hoeveel gaat naar alle scholen en hoeveel naar achterstandsscholen en wat is daar de rationale bij. En ging ook lang over afspraken vastleggen voor meerdere jaren, mogelijkheden tot bijsturen en monitoren op school en op macroniveau. Zo snel mogelijk iop uitbreiden, is OCW wel doordrongen van de urgentie?

Volgende keer wel prettig als een van jullie er ook bij is. [REDACTED] was er ook maar zeer kort en half vanwege de persco.

Fijne avond,

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 29 jan. 2021 om 11:26 heeft [REDACTED] het volgende geschreven:

Yes, die denken goed mee maar alle denkkraft is welkom.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 29 jan. 2021 om 10:20 heeft [REDACTED] ter het volgende geschreven:

Ja hoor, probeer ook tegelijkertijd [REDACTED] / [REDACTED] te voeden.

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 29 januari 2021 10:09
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Corona claim kt en mlt 28 jan 14 uur.docx

Goede punten. Vind je het oke om mee te denken over de implementatiestrategie?

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 29 jan. 2021 om 10:04 heeft [REDACTED] ter het volgende geschreven:

Hoi, even een staccato reactie van mij
omwille van de tijd ☺

Hier ontbreekt voor mij nog:

- het verantwoordingsverhaal en hoe dit kan helpen om straks de besteding en effectiviteit te monitoren (xbrl);
- een link met de RR, die ontwikkeling moet er wel echt in
- sterkere uiteenzetting van de uitdaging qua maakbaarheid (gaat over huidige personeelstekorten en huisvestingproblematiek)
- visualisaties (menukaart interventies in een mooi plaatje, schema van [REDACTED] straks strakke totaaltabel investeringen)

Er wordt dus nu al wel genoemd "bijzondere/aanvullende bekostiging" en hier een daar vaker al het financieel instrument (zou ik proberen nog even terug te duwen en te zeggen dat we eerst scherper het 'wat' moeten hebben voordat je deze 'hoe' vraag beantwoord). In onze eigen financiële paragraaf zie ik obv dit verhaal ook wat noodzakelijke aanvullingen, oa kosten kennisinstituut, werkdruk dip.

En zou ook fijn zijn als we scherper krijgen of er al een plan ligt qua afstemming sectorraden en of we hiervoor een akkoord willen sluiten.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 januari 2021
22:35
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Corona claim kt en mlt 28
jan 14 uur.docx

Ter info.

Deze versie heb ik ook zojuist
doorgestuurd naar [REDACTED] en [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 januari 2021
15:01
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
[REDACTED]
Onderwerp: Corona claim kt en mlt 28 jan

14 uur.docx

Ha [REDACTED]

Bijgaand onze laatste versie van het plan.

We hebben het commentaar van de gemeenten, CAOP en van VWS nog niet verwerkt. En we moeten onze mailbox nog door of we nog iets missen. Stuk "sturing" is bv wel aangepast, vso en vmbo beroepsgericht toegevoegd. Commentaar van [REDACTED] "[REDACTED] F, [REDACTED] Team Leraren, en diverse andere collega's is verwerkt.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] [I Ouders & Onderwijs](#)
 Aan: [REDACTED]
 Cc: [REDACTED] [I Ouders & Onderwijs](#)
 Onderwerp: reactie Ouders & Onderwijs op concept Nationaal Programma
 Datum: woensdag 3 februari 2021 12:46:56
 Bijlagen: [Outlook-tqnu3h3a.png](#)

Dag [REDACTED] [REDACTED] en [REDACTED]

Dank voor de eerste opzet voor het concept Nationaal Programma Onderwijs na corona. Complimenten voor de voortvarendheid waarin dit tot stand komt! Vanmorgen is er in het overleg al met elkaar veel opgehaald. Hieronder nog onze opmerkingen samengevat:

- geld voor de aanpak van onderwijs na corona niet zonder oormerk uitgeven. Geld moet bij de afzonderlijke scholen terecht komen. Laat leraren zelf een plan maken over de besteding van de middelen, waarna de MR om instemming wordt gevraagd. Dus vooral op school- en mnrniveau. Invulling niet aan schoolbestuur en gmr laten.
- laten we het minder over 'achterstanden' hebben, maar meer over 'het tempo waarin de leerling zich ontwikkelt', vaak zal dat minder snel/vertraagd zijn, maar er zijn ook leerlingen die geen of nauwelijks vertraging oplopen.
- concept zegt nog weinig over extra ondersteuning voor so. Goed als dat ook breder getrokken wordt voor alle leerlingen met extra ondersteuning. Dit zijn, los van corona, al de meest kwetsbare leerlingen en daar is extra aandacht voor nodig. Deze groep zou wellicht ook wat breder willen trekken: alle leerlingen met extra ondersteuning. Dat kan dus ook op een reguliere school zijn. Kan er aangevuld worden welke extra ondersteuningsmogelijkheden er komen voor zowel het speciaal onderwijs, het SBO, praktijkonderwijs en leerlingen met extra ondersteuning op reguliere scholen? Dit zou via de samenwerkingsverbanden kunnen lopen.
- In verlengde hiervan ook kijken naar verlenging TLV en mogelijkheid voor leerling aan eind van schoolloopbaan een jaar langer op het VSO te blijven.
- Waar het gaat om monitoring en toezicht is nog veel onduidelijk. Er wordt veel vertrouwen gesteld in het goede gesprek en richtinggevende uitspraken uit het programma. Monitoring en goede gesprekken zijn niet hetzelfde als verantwoording en handhaving.
- Goed voorstel voor financiële stimulans voor brede en verlengde brugklassen. Nog beter om daar aan te koppelen om met elkaar het gesprek te voeren over het huidige beoordelingsmodel van onderwijsresultaten en de perverse prikkels daarin.
- Opvallend is de rol van gemeenten. Deze gaan nog meer regie voeren. Hoe gewenst is de regie van de gemeenten en hoe wordt bereikt dat die ook effectief wordt? Beter om geld voor dit deel niet van het onderwijsdeel afhalen, maar via VWS te laten komen.
- Goed te lezen dat onderzocht wordt waar de leerling staat en dit met ouders te evalueren. Wel met elkaar opletten dat er daardoor geen extra toets- en

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: aanvulling op Nationaal Programma Onderwijsachterstanden
Datum: donderdag 4 februari 2021 13:11:04

Beste [REDACTED]

Er ligt al een prachtig Nationaal Programma Onderwijsachterstanden!

Wat mij opviel was dat er – ondanks dat benadrukt wordt van niet – veel (extra) van alle betrokkenen gevraagd gaat worden.

Daarom wilde ik nog het volgende idee onder de aandacht brengen (oorspronkelijk afkomstig van een basisschoolleerkracht; ik ben er verder over na gaan denken);

Geef iedereen 3 tot 4 maanden extra onderwijstijd door school- en studiejaren voortaan na de kerstvakantie te laten beginnen (ipv na de zomervakantie).

Voordelen:

Peuters die nu niet naar de opvang/voorschoolse educatie konden, gaan wat langer 'kleuteren' en halen zo de verloren tijd in.

Alle basisschoolleerlingen krijgen de tijd om: weer in het ritme te komen, te sporten, van de game-verslaving af te komen; achterstanden weg te werken (maatwerk), sociaal-emotioneel bij te komen, schrijf- en themaonderwijs te krijgen etc. etc.

Groep 8 leerlingen krijgen extra tijd om zich voor te bereiden op de cito-toets, zodat hun niveau op de juiste waarde kan worden geschat wat beter is voor hun zelfvertrouwen.

Vmbo-leerlingen kunnen praktijklessen inhalen, mbo-studenten ook, incl. stages, ho-studenten idem en ook wo-studenten kunnen werkcolleges en practica inhalen. Havo/VWO-5 leerlingen kunnen de buitenlandse reis inhalen of het profielwerkstuk goed afmaken. Eindexamenkandidaten kunnen 'gewoon' eindexamen doen en zich beter voorbereiden.

Een en ander kan zo veel mogelijk plaatsvinden met de mensen die er al zijn. Het kost daarom minder, (dan incidenteel veel kinderen 'een jaar over laten doen'), omdat alles opschuift. Bovendien wordt iedereen gelijk behandeld, waardoor er ook minder kinderen 'de boot zullen missen'.

Een en ander is er dan natuurlijk wel op gebaseerd, dat we na de zomervakantie alles op orde hebben. Er zijn dan bijna vier maanden extra: september, oktober, november en deel van december.

Groet,

[REDACTED]

[REDACTED] | Senior beleidsmedewerker team Onderwijsachterstanden en Jonge Kind|
Directie Primair Onderwijs| Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap [REDACTED]@minocw.nl|
+31 6 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Uit beleidsstaf
Datum: donderdag 4 februari 2021 11:34:30

- **Bij de Inspectie** [REDACTED]
- **Thuisonderwijs:** [REDACTED]
- **Regeling schoolkracht:** [REDACTED]
- **Nationaal inhaalprogramma:** [REDACTED] koppelde terug uit gesprek met wetenschappers: achterstand verschilt enorm per leerling, daar is geen generiek beeld nu over bekend. Maakt gesprek met Fin lastig. Zij delen urgentie, maar zitten met onderbouwing. M begrijpt dit. Fasering van extra geld vindt hij een optie, in de zin dat je processtappen inbouwt (adhv monitor) dat je elk jaar opnieuw beslist over welke middelen naar welke scholen gaan. Of bij onderuitputting geld terug naar Fin. Belangrijkste is om 26/2 besluit te hebben. [REDACTED] mag betrokken worden, en ook LAKS of andere jongeren(organisaties).

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; @amsterdam.nl; @utrecht.nl; [redacted];
 [redacted]; @rotterdam.nl; [redacted]; @VNG.NL; [redacted];
 [redacted]; @utrecht.nl; [redacted];
 [redacted]; @hotmail.com); [redacted]; @pcouwillibrord.nl; [redacted];
 [redacted]; @utrecht.nl; [redacted]; @denhaag.nl; [redacted]; @denhaag.nl; [redacted];
 [redacted]; @amsterdam.nl; [redacted]; @amsterdam.nl; [redacted];
 [redacted]; @amsterdam.nl; [redacted]; "pcouwillibrord bestuur"; [redacted];

Onderwerp: Agenda en stukken overleg OCW/G4 over Nationaal Programma Onderwijs na Corona
Datum: donderdag 4 februari 2021 16:16:52
Bijlagen: [Schema overzicht maatregelen en timing nationaal plan po vo.docx](#)
[Nationaal Programma Onderwijs mbo hbo wo concept versie 4 feb 2021 .docx](#)
[Hoofdlijnennotitie Nationaal Programma Onderwijs na corona \(v 4 feb\) \(2\).docx](#)

Beste allen,

Voor het overleg morgen over het Nationaal Programma Onderwijs na Corona stuur ik u hierbij de bespreekpunten en stukken toe.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Agenda:

1. Toelichting stand van zaken en planning

Er is voor dit overleg geen nieuwe versie toegevoegd van het conceptplan po/vo. Wel is een hoofdlijnennotitie toegevoegd met daarin het overkoepelende verhaal voor het nationaal programma, waar de deelplannen voor po/vo en mbo/ho onder kunnen worden gehangen. Daarnaast is een schema toegevoegd met een overzicht van de maatregelen voor po/vo. Dit is toegevoegd als illustratie van de huidige stand van denken. Graag vertrouwelijk behandelen.

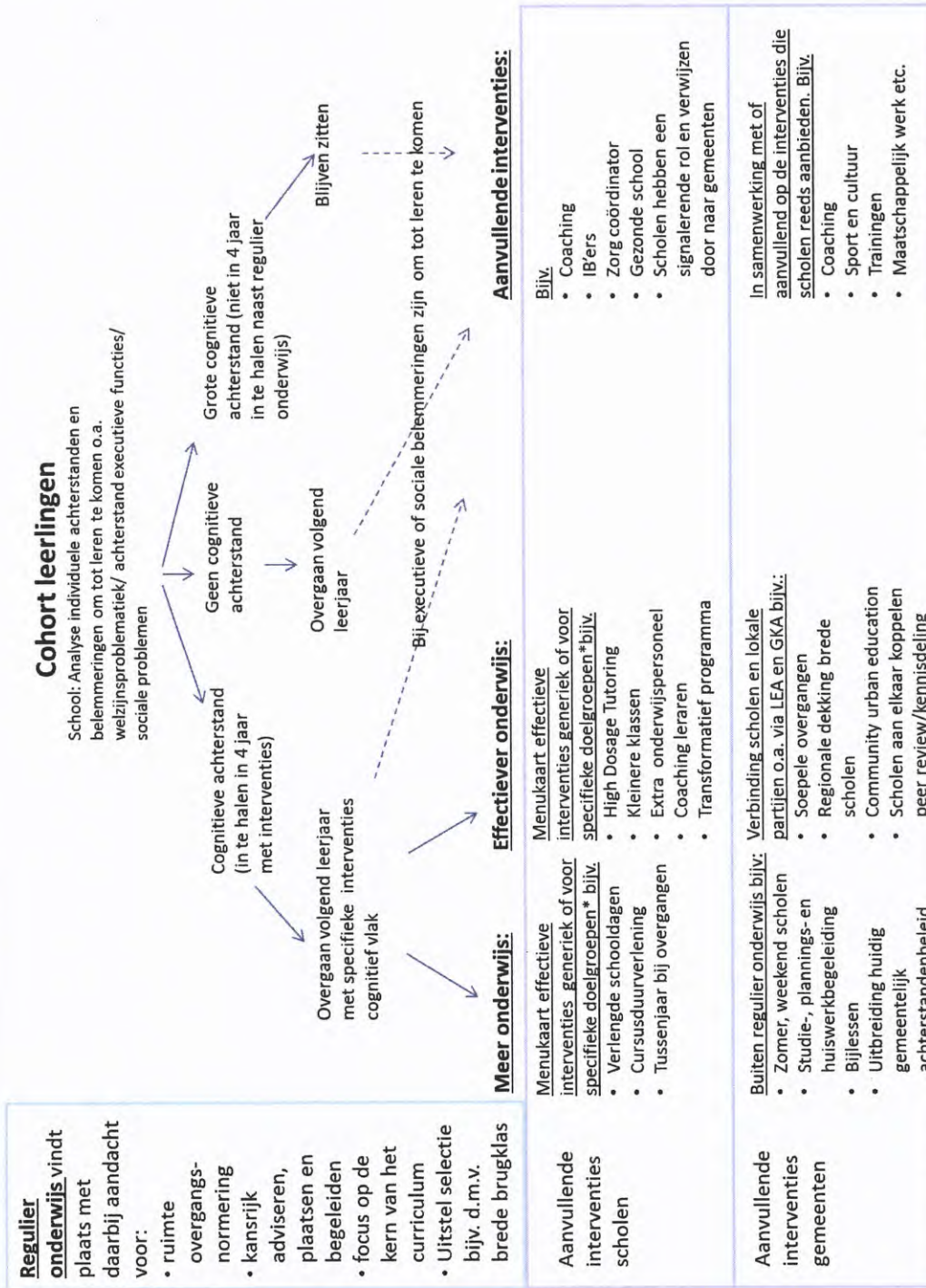
2. Deelplan po/vo:

- a) Welke rol kunnen de gemeenten vervullen als het gaat om de ondersteuning van scholen en de verbinding met zorg en wijkorganisaties en het al lopende onderwijsachterstandenbeleid?
- b) Hoe kijken de G4 en VNG aan tegen een rol voor de GKA in de ondersteuning?
- c) Timing en tempo: wat moet er voor de zomer echt gebeuren en wat kan starten vanaf schooljaar 2021-2022? (zie figuur 2 uit bijlage 'schema overzicht maatregelen en timing')
- d) Wat kan er extra gedaan worden als het gaat om de (taal)ontwikkeling van het jonge kind en wat kunnen gemeenten doen?

3. Deelplan mbo/ho

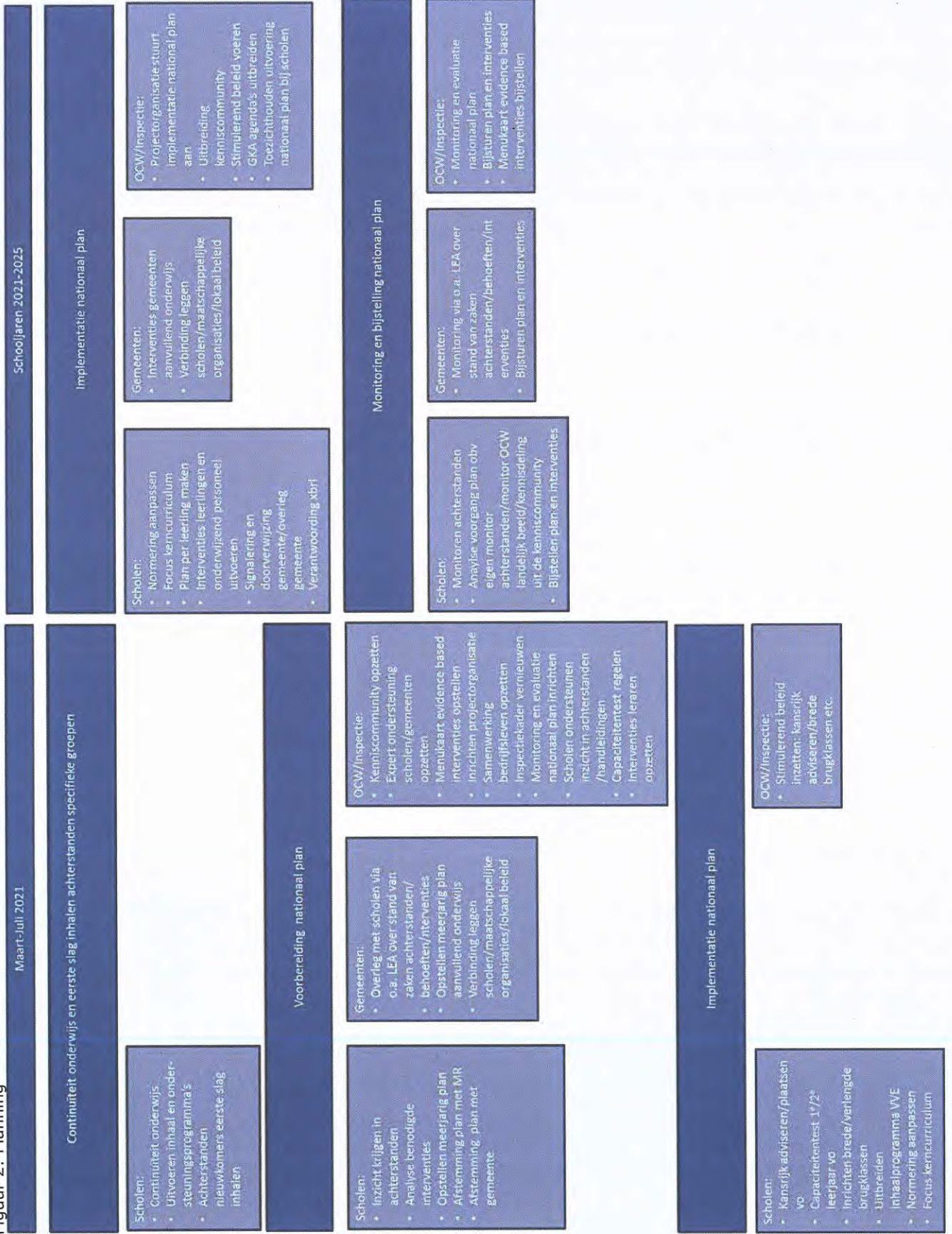
Bijgevoegd is een eerste concept van dit deelplan (graag vertrouwelijk behandelen). Graag horen we reacties op dit stuk.

Figuur 1: samenhang Nationaal Plan

*Specifieke doelgroepen zoals VE, groep 3, groep 7/8, brugklas, vmbo beroepsgericht, examenklassen, Praktijkonderwijs, (v)so, nieuwkomers achterstandsleerlingen.

Figuur 2: Planning

Hoofdlijnennotitie Nationaal Programma Onderwijs: tijd voor herstel en ontwikkeling

De mondiale coronacrisis die ons land, en dus ook onze scholen en instellingen, al bijna een jaar in de greep heeft, trekt diepe sporen en trekt een zware wissel op leerlingen en studenten, op ouders, op leraren en docenten, en op vele anderen in en om de scholen en instellingen. In het afgelopen school-, cursus- en collegejaar hebben leerlingen en studenten over de volle breedte van het onderwijs forse leervertraging opgelopen vanwege corona-gerelateerde oorzaken, waaronder de sluiting van scholen en instellingen en de restricties ten aanzien van stages. Ook is het vervangende online onderwijs minder effectief dan fysiek onderwijs¹, vooral voor kinderen en jongeren die van thuis uit minder hulp krijgen en voor leerlingen en studenten die voor de coronacrisis al extra hulp nodig hadden. De coronacrisis heeft bovendien niet alleen geleid tot leervertraging en achterstanden op het cognitieve en beroepsgerichte vlak, maar heeft ook grote impact op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen (en ook van hun leraren en ouders).

Nu we voorzichtig kunnen nadenken over normalisatie van het onderwijs en weer vooruit kunnen kijken – hoewel er nog veel ongewis is – is het tijd om samen alle zeilen bij te zetten en in alle onderwijssectoren maatregelen te treffen gericht op herstel én ontwikkeling, op het inhalen en compenseren van leervertraging en het wegwerken van leer- en ontwikkelachterstanden; kortom; op het bieden van een nieuw perspectief. In het kader van dit *Nationaal Programma Onderwijs: tijd voor herstel en ontwikkeling* worden daartoe in alle sectoren van het onderwijs maatregelen getroffen op de korte termijn (herstel) en maatregelen op de (middel-)lange termijn (ontwikkeling). Daarbij zullen we er ook rekening mee moeten houden dat de huidige situatie langer kan voortzetten dan gehoopt en daarmee vertragingen verder oplopen en achterstanden zich verder verbreden en verdiepen. Naast herstel en ontwikkeling is het voorkomen van verdere vertraging en achterstanden dan ook onderdeel van dit Programma.

Inzet regering en rijksoverheid

Uiteindelijk zal het op de scholen en instellingen moeten gebeuren: daar vindt het onderwijs aan en de begeleiding van leerlingen en studenten immers plaats. Maar zij hoeven dat niet alleen te doen. Op landelijk niveau zullen de rijksoverheid en de verschillende onderwijsorganisaties hun verantwoordelijkheid nemen om scholen en instellingen daarbij te stimuleren, te faciliteren en te ondersteunen, en ook gemeenten hebben een belangrijke rol. Dit is wat wij als regering en rijksoverheid gaan doen:

1. Samen met sectorraden, andere onderwijsorganisaties en gemeenten zetten we de koers uit ten aanzien van de doelstellingen van dit Nationaal Programma en de daartoe te treffen maatregelen. Daarover zullen we gezamenlijke afspraken maken.
2. We stellen instrumenten en maatregelen ter beschikking die, als scholen en instellingen deze inzetten op een manier die past bij hun situatie, bewezen effectief zijn.
3. We ondersteunen scholen en instellingen bij de uitvoering van de maatregelen, en we stellen middelen ter beschikking aan scholen, instellingen en gemeenten: over de periode 2021-2025 een bedrag van in totaal [€ pm. mrd.].

1. Koers: tijd en integraliteit

Een sleutelbegrip in het Nationale Programma Onderwijs, tijd voor herstel en ontwikkeling, is *tijd*. Het is nu *tijd* voor herstel en ontwikkeling, maar daarvoor is ook *tijd nodig*. Vertraging en achterstanden die door de coronasituatie van het afgelopen jaar zijn ontstaan kunnen én hoeven niet allemaal voor de komende zomer ingehaald te zijn. Dit vergt meerjarige inspanningen, van scholen en instellingen, en van leerlingen en studenten. De uitvoering van de maatregelen begint in 2021 (grotendeels ook al voor de zomer), en heeft een doorlooptijd van circa 4 jaar (tot en met schooljaar 2024/2025). Door daarbij nadrukkelijk ook oog te hebben voor het sociaal-emotionele welbevinden van leerlingen en studenten (en ook van leraren, docenten en ouders) en rust, tijd, structuur en perspectief te bieden, voorkomen we dat zij onnodig onder grote druk komen te staan, en tegelijkertijd dat er echt sprake zal zijn van herstel en ontwikkeling. Het is dus van belang een balans te vinden tussen een gevoel van urgentie enerzijds en een gevoel voor uitvoerbaarheid en belastbaarheid van leerlingen en studenten – en van leraren en anderen – anderzijds. Een deel van de leerlingen en studenten zal hierdoor iets later toetreden tot de arbeidsmarkt. Zij zullen daartoe

¹ Uit onderzoek van CITO en Oxford blijkt dat er leerstagnatie is opgetreden tijdens het afstandsonderwijs.

echter wel substantieel beter toegerust zijn dan wanneer hen die tijd niet wordt gegund. Investeren nu – zowel in tijd als in geld – verdienen zich dus later terug.

Meerdere dimensies van 'tijd' komen tot uitdrukking in (veel van) de te treffen maatregelen:

- De *hoeveelheid* tijd: extra onderwijstijd om gemiste onderwijstijd en opgedane achterstanden weg te werken; maatwerk voor wat betreft de tijd die verschillende leerlingen en studenten nodig hebben (meer of minder dan nominaal). Het kan gaan om extra tijd binnen en door het reguliere onderwijs, of daarbuiten.
- De *tijdsduur*: de periode (cursus- / opleidingsduur in jaren) waarbinnen het onderwijs plaatsvindt, de mogelijkheid langere tijd uit te trekken voor het programma dan nominaal (cursusduurverlenging, spreiding lesstof over langere periode, eventueel ook sectoroverstijgend).
- Het *tempo*: de 'snelheid' waarin leerlingen (kunnen) leren; aangezien substantiële versnelling richting de zomervakantie niet altijd meer reëel is, zal nu feitelijk bij veel leerlingen en studenten sprake zijn van vertraging; versnelling is later weer een optie.
- *Tijd geven* (mede in relatie tot kansgelijkheid): flexibiliteit in de doorstroommogelijkheden gedurende de tijd die leerlingen en studenten onderwijs volgen geeft hen de tijd om op de voor hen best passende plek te komen (flexibele inrichting van het onderwijs en van doorstroom in tegenstelling tot vroegselectie en fuikwerking).
- *Tijdsbesteding* ('wat / 'waaraan'): tijd is een schaars goed, dus om overladenheid in het curriculum van leerlingen en werkdruk van leraren te voorkomen dan wel te verminderen is voldoende focus nodig (deze maatregelen zijn gerelateerd aan de lerarenagenda en curriculum.nu).
- *Tijdsinzet* ('hoe'): er zijn verschillende manieren om onderwijstijd effectief en efficiënt in te vullen en om maatregelen te treffen; uitgangspunt van het programma is dat alle maatregelen evidence-based zijn (het moet bewezen of zeer aannemelijk zijn dat ze effectief zijn).
- *Tijdsperspectief*: het gaat in het programma niet alleen om het bieden van tijd ten behoeve van herstel na corona (reparatie), ook voor de (middel-)langere termijn zijn maatregelen wenselijk (ontwikkeling). De doorlooptijd van de maatregelen is van nu tot en met schooljaar 2024/2025.

2. Programmalijnen en samenhangende maatregelen

Een ander sleutelbegrip in het Programma is *integraliteit*. Het programma richt zich op alle onderwijssectoren: voor- en vroegschoolse educatie (vve), primair, voortgezet en speciaal onderwijs (po, vo, so), mbo en hoger onderwijs (hbo, wo). Het Programma kent zowel sectorspecifieke als sectoroverstijgende maatregelen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar kwalificatie (vertraging en achterstanden op cognitief en beroepsgericht vlak), maar ook naar het sociaal- emotioneel welbevinden van leerlingen en studenten (sociale en persoonlijke ontwikkeling).

In het Nationaal Programma is sprake van twee onderling samenhangende Programmalijnen: de Programmalijn Funderend Onderwijs, die primair is gericht op VVE, primair, voortgezet en speciaal onderwijs, en de Programmalijn MBO, HBO en WO, gericht op mbo, hbo en wo. Deze twee Programmalijnen volgen na deze inleiding. In deze Programmalijnen worden de maatregelen die hieronder kort worden benoemd nader onderbouwd, geconcretiseerd en uitgewerkt. Het gaat om de volgende categorieën van maatregelen:

- I. Maatregelen gericht op extra (onderwijs- en begeleidings-)tijd voor leerlingen en studenten die dat nodig hebben
  - 1a. Regulier onderwijs: intensivering en gerichte ondersteuning door scholen en instellingen (denk aan kleinere klassen, extra onderwijstijd, cursusduurverlening (waaronder verlengde duur bbl als gevolg van (tijdelijke) bedrijfssluitingen) of inzet van effectieve programma's zoals *high dosage tutoring*) (*alle sectoren*),
  - 1b. Aanvullend onderwijs: binnen- en buitenschools verrijkend aanbod door onder meer gemeenten en met speciale (inhaal- en ondersteunings-)programma's (denk aan verlengde schooldagen, huiswerkbegeleiding, zomer- en weekendscholen; nieuwe regeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs (*alle sectoren*); herstel- en inhaalprogramma's stages/praktijkleren (stageoffensief)),

- 1c. Compensatie voor studenten: instelling biedt extra ondersteuning aan studenten met studieovertraging en/of die dreigen uit te vallen (*mbo, hbo en wo*),
- 1d. Tegengaan van verslechterde aansluiting op arbeidsmarkt; extra inzet op begeleiding van studenten naar de arbeidsmarkt (warme overdracht) (*mbo, hbo en wo*).

II. Maatregelen gericht op leraren en docenten, schoolleiders en bestuurders

- 2a. Werkdruk beperken en terugdringen,
- 2b. Lerarentekort aanpakken; faciliteiten en ondersteuning voor docenten; extra handen in de klas, *remedial teachers*; specifieke aandacht voor en tekortvakken,
- 2c. Professionalisering en schoolleiderschap bevorderen.

III. Maatregelen gericht op specifieke doelgroepen, overgangen en doorstroom

- 3a. VVE-inhaalprogramma uitbreiden,
- 3c. Overgang po-vo (kansrijk adviseren en plaatsen),
- 3d. Flexibele doorstroom binnen VO (brede brugklassen, flexibel doorstroombeleid, mogelijkheid tot stapelen),
- 3e. Specifieke maatregelen speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en nieuwkomers,
- 3f. Overgang vo-mbo/ho (examens, LOB, stages, sectoroverstijgende aanpak achterstanden),
- 3g. Overgang mbo-hbo, overgang hbo-wo,
- 3h. Extra ondersteuning kwetsbare studenten mbo (niveau 1 en 2 en specifieke richtingen) en ho (specifieke richtingen),
- 3i. Verlengen intensivering Subsidie Praktijkleren (mbo),
- 3h Extra sneltesten (leerlingen en studenten; onderwijzend personeel),
- 3i. Aanpak jeugdwerkloosheid (mbo, ho).

3. Uitgangspunten en implementatie

a. *Uitgangspunten:*

- In het plan richten we ons op vertraging die is opgelopen door alle leerlingen en studenten, maar hebben daarbij extra oog voor specifieke groepen die extra kwetsbaar zijn.
- De kern van de aanpak is meer en effectievere onderwijstijd.
- We kiezen ervoor om scholen en instellingen en gemeenten via aanvullende bekostiging extra geld te geven. Dit biedt meerjarig ruimte om een structurele aanpak te kiezen, toegesneden op wat lokaal nodig is. Waar dat kan, werken we op school-/instellingsniveau, om zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten op de verschillen.
- We pakken dit samen op met de raden, de AVS, de bonden en de gemeenten.
- We sturen en stimuleren daarnaast door kennis te ontsluiten over effectieve interventie, door expertise aan te bieden en door aan te jagen via de GKA. We houden een vinger aan de pols via inspectie en door landelijke monitoring.
- Scholen en instellingen verantwoorden jaarlijks over de besteding van de aanvullende bekostiging via de jaarverslaggeving.

b. *Implementatie:*

- Scholen en instellingen krijgen financiële ruimte om leerlingen en studenten te begeleiden om de vertraging in te lopen. Zij ontvangen daarbij ook inhoudelijke ondersteuning. De bedoeling is dat zij de extra middelen gebruiken om uitvoering te geven aan de beschreven maatregelen. Daarbij kunnen zij kiezen uit een 'catalogus' van effectieve interventies ('evidence-based keuzemenu / toolbox'), die wordt verspreid.
- PM verspreiding en timing middelen en verantwoording
- Als het gaat om stageplaatsen kan gebruikt gemaakt worden van ondersteuning vanuit landelijke ondersteuningsstructuur voor scholen en instellingen, gemeenten, bedrijven en organisaties (vanwege stageplaatsen)
- OCW monitort via de data van DUO het verloop van schoolloopbanen en de onderwijsopbrengsten in de komende jaren. Ook wordt gemonitord hoe de implementatie van het plan verloopt, welke interventies uit het keuzemenu worden ingezet en wat nodig is.
- OCW vraagt de inspectie om in het toezicht aan te sluiten bij de ontstane situatie en de gekozen aanpak, door scholen ruimte te bieden voor maatwerk, aandacht te besteden aan het welbevinden van leerlingen personeelsleden, door te vragen naar de invulling en het effect van interventies. Daarnaast vragen we de inspectie om thema-onderzoeken uit te

voeren om op stelselniveau een beeld te geven. Scholen die zwak zijn of dreigen te worden, doen mee aan het programma Goed Worden, Goed Blijven/Leren Verbeteren.

Programmaliin Funderend Onderwijs

[...]

Programmaliin MBO, HBO en WO

[...]

CONCEPT

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: kennissessie NRO achterstanden Corona
Datum: donderdag 4 februari 2021 11:38:11

Afgaande op wat ik gister in kennissessie gehoord heb, zag ik voorstellen voor rol voor OCW bij:

1. Kennis over wat werkt verzamelen en effectief verspreiden
2. Meer kennis genereren over wat werkt in NL-se context en context van Corona-achterstanden
3. Richtlijnen rondom overgangen en centrale toetsen
4. Ondersteuning mogelijk maken bij diagnostiseren bij welke scholen, leerlingen, leerjaren en domeinen leerachterstanden en ook sociaal-emotionele achterstanden zitten en hoe scholen vertaalslag kunnen maken van data naar plan en naar goede implementatie plan.
5. Versterking verantwoording over inzet te ontvangen extra middelen t.o.v. eerdere subsidieregeling ([REDACTED])

Op bovengenoemde punten zouden we programmalijnen/-onderdelen kunnen ontwikkelen, naast een centrale lijn van extra middelen naar de scholen en gemeenten gekoppeld aan horizontale en verticale verantwoording.

Voor wat betreft kennis over wat werkt verzamelen en effectief verspreiden valt te denken aan:

- Oprichting Research schools a la UK/EEF die fungeren als regionale kennismakelaars ([REDACTED])
- Guidance reports a la UK/EEF (voor kickstart zouden hun guidance reports prima vertaald kunnen worden)
- Webinars ([REDACTED])

Voor wat betreft meer kennis genereren over wat werkt in NL-se context en specifieke context van Corona-achterstanden valt te denken aan:

- Op kleinere schaal veelbelovende interventies uit te testen op kleine hoeveelheid scholen (a la UK/EEF promising projects)
- Grootschalige experimenten opzetten met bewezen effectieve interventies en die rigoureuus te evalueren en kennis daarover breed te verspreiden (a la UK/EEF)

Voor wat betreft ondersteuning bij diagnostisering achterstanden zou je kunnen denken aan:

- NCO Corona schoolrapportages voor het po (maar lang niet alle scholen doen hieraan mee en alleen po). Extra push voor grotere deelname van scholen aan NCO-LVS project en doorontwikkeling rapportages en ontwikkeling tools om hiermee als bestuur en school gericht aan de slag te gaan.
- Datateams (hebben we eerder al eens subsidieregeling voor opgetuigd, had vrij groot bereik)
- Stimuleren ontwikkeling, validering en afname diagnostisch instrumentarium op sociaal-emotionele ontwikkeling.

Voor wat betreft (high dosage) tutoring is al gezegd dat er een issue is met schaalbaarheid en doelmatigheid. Dit kan geadresseerd worden door i) niet in te zetten op 1-1 tutoring maar meer op small-group tutoring, waarvoor ook goede evidence is voor effectiviteit en ii) een door de overheid te subsidiëren tutoringprogramma veel gericht te focussen op de scholen en gebieden met de grootste achterstanden (zoals in UK), bv achterstandsscholen de G4. Dat zat ook in meerjaren opschalingsplan van Bowen Paulle (kosten 15mln euro).

Groet!

■■■■■
Dr. ■■■■■
Senior Adviseur
Directie Kennis
Werkdagen ma-di-wo-do
Tel 06 ■■■■■

Van: ■■■■■
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 8:53
Aan: ■■■■■
CC: ■■■■■
Onderwerp: Re: kennissessie NRO achterstanden Corona

De EEF/NTP gaat voor 250000 kinderen in 20/21. Die kunnen allemaal 15 uur tutoring krijgen, daarvan wordt 75% betaald door de overheid (dus scholen betalen mee!) Hun partners zijn verantwoordelijk voor de training van de tutores (als ik het goed begrijp; dat ze mat getrainde tutores werken was één van de selectiecriteria) en commiteren zich eraan minstens 500 ll te bereiken...

<https://nationaltutoring.org.uk/faqs>

Dit gaat vooral uit van de veronderstelling dat vooral de 'disadvantaged pupils' minder toegang hebben tot dit soort bijlesactiviteiten.

Hier nog meer info over de Twentse datateams:

<https://www.utwente.nl/nl/bms/elan/datateams/>

Daar speelt een vergelijkbare schaalbaarheidsdiscussie natuurlijk.

Maar ook voor zoiets zou je kunnen denken aan een programma van eisen waaraan geselecteerde providers deel mogen nemen met cofinanciering vanuit scholen zelf.

Ik denk ik sowieso een aardig model. Je stuurt niet iemand op ze af, maar ze kunnen met korting gebruikmaken van geselecteerde diensten... (doet de NTP feitelijk ook)

En zo'n analyseteam moet niet overnemen, maar scholen ondersteunen bij de eigen analyse wat er aan de hand is.

Waarbij de vrijblijvendheid die er bij School aan Zet indertijd in zat eraf moet. Scholen moeten ook aan de slag moeten met de uitkomsten.

Voor vanmiddag: je had ■■■■■ gevraagd om een presentatie te maken van de schaalbaarheid van interventies begrijp ik? Die zul je hem moeten laten geven lijkt me.

Maar het lijkt me ook goed om beelden uit te wisselen van wat er gister gezegd is (heb in ieder geval ■■■■■ en ■■■■■ ook gezien onder de aanwezigen). En het te hebben over hoe we 'scholen helpen zichzelf te helpen' schaalbaar te maken.

En hoewel ik het oneens ben met het laten doubleren van 20% van alle leerlingen (doe je denk ik lang niet iedereen een plezier mee) is het hoe dan ook goed te horen hoe ze aankijken tegen omgaan met de ramingen in dat geval. Ik begrijp dat we daar dit jaar alweer het nodige gedoe mee hebben....

Kwa schaalbaarheid speelt

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 4 feb. 2021 om 08:30 heeft [REDACTED] het volgende geschreven:

Zeker, in een vande groepjes waar ik zat kwam nog wel idee om met groepjes van vier te werken via digitale ondersteuning, dan halveer je aantal tutors, en mss uitsmeren over meerdere jaren. Is allemaal behelpen, maar 5000...

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 8:28
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: kennissessie NRO achterstanden Corona

Beste,

Ik vind het wel goed een macro som te maken al moet het echte werk natuurlijk in de scholen gebeuren en zijn er veel individuele verschillen tussen kinderen. De grote vraag is waar halen we de capaciteit vandaan? We hebben namelijk een groot gebrek aan leraren en veel programma's zoals extra onderwijstijd zijn toch afhankelijk van goede leraren. Stel we willen in de onderbouw van het basisonderwijs extra tutoring geven om taalachterstanden te voorkomen bij achterstandsleerlingen. Dan heb je het over circa 500.000 kinderen in groep 3 tot en met 5, waarvan conservatief geschat 10 % achterstandskinderen dus 50.000 kinderen, je maakt tutor groepjes van 2, dus 25.000 tutorgroepjes elke dag 1 uur en een tutor kan 5 groepjes begeleiden, dan moet je dus 5000 tutors opleiden. Lijkt mij al een hele operatie, nog los van de kosten.

Groet [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 20:19
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: kennissessie NRO achterstanden Corona

Dank, ja echt goede analyse vraagt ook vaardigheden bij de scholen... Twente ken ik niet, maar slimme data-analisten kunnen zeker helpen. En idd bierviltje van [REDACTED] hoe goed bedoeld ook is veel te grof. Ik weet nu ook niet hoeveel energie we nu moeten stoppen om dat beeld te krijgen. Uiteindelijk komt het neer op schoolniveau een beeld te krijgen, en daar moeten we de sholen meehelpen.

En daarna ook goede ondersteuning wat scholen vervolgens gaan doen. Vo-
raad reageerde al wat zuinig...

Ook goed om te bedenken hoe we morgen gesprek met fin ingaan.

Suggesties welkom!

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 3 februari 2021 20:15

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: kennissessie NRO achterstanden Corona

Ha [REDACTED]

Ik had zelf wel gehoopt op nog iets meer concrete kennis van wat de achterstanden zijn. Het kwam toch vooral neer op: dat moeten we nog goed uitzoeken en het is nog niet zo simpel.

Ik denk wel (nog meer dan eerder) dat de 'achterkant van een bierviltje' berekeningen van [REDACTED] niet per se heel nuttig zijn. (Behalve dan als $p \cdot q$ voor een macro-budget) En dat we echt scholen moeten gaan helpen om te analyseren hoe het bij hen zelf zit. De NCO rapportages zijn mooi, maar veel scholen kunnen er niet zoveel mee. Net als de gegevens die een systeem als snappet (in het PO) allemaal oplevert. De ene school doet er echt iets mee, de andere school ziet alleen maar groene en oranje bolletjes.

Doet me denken aan de datateams die UTwente een tijdje geleden had. Misschien moeten we daar ook nog maar eens naar kijken!

Met groet,

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 feb. 2021 om 20:05 heeft [REDACTED] het volgende geschreven:

Dank! vonden jullie t nuttig?

Ik denk nog meer dan eerder hoe belangrijk analyse en kennis nodig is voor de scholen (zal jullie als directie kennis aanspreken).

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 3 februari 2021 16:47

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: kennissessie NRO achterstanden Corona

Ha allen,

Hieronder mijn notes, mogelijk nog nuttig voor gesprek morgenmiddag.

Groet!

[REDACTED]

██████████:

Literatuurstudie: werkzame elementen:

- Aantal uren begeleiding
- Deelname
- Inhoud en structuur
- Gekwalificeerde leerkracht
- Groepsgrootte
- Aansluiting bij curriculum

Wat werkt?

- 1-1 begeleiding door eigen leerkracht (maar wel heel duur)

Welke interventies het meest aangevraagd?

- Hele reeks aan programma's
- Grootste categorie: ondersteuning onder schooltijd: o.a. bijles, preteaching, begeleiding
- Aanschaf extra materiaal, professionaliseren leerkrachten, ouderbetrokkenheid

Uitkomsten waarop gericht:

- Achterstanden taal/rekenen
- Sociaal-emotionele ontwikkeling (gedragsproblemen)
- Leren leren vaardigheden

Over 1-2 weken rapport over aanvragen 2^e tranche beschikbaar

Volgende fase:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling meten
- Kwalitatieve case studies
- Meten leerprestaties

Veel scholen moeten programma's nog opstarten

Ze brengen in kaart waarom scholen denken dat een interventieprogramma werkt. Niet alleen voor inhalen achterstanden, maar ook meer structurele oplossingen voor de toekomst

---

Breakoutsessie 1: hoe groot zijn achterstanden?

██████████ (GION/RUG):

- Belangrijk onderscheid leervertraging (bij alle leerlingen) vs onderwijsachterstanden (leervertraging bovenop onderwijsachterstanden die er al waren)

██████████ (UU)

- Breder kijken dan naar cognitieve prestaties. Ook kijken naar sociaal-emotionele factoren, waar meer aandacht en ondersteuning voor nodig is.

██████████ (STAIJ)

- Zorgelijk dat er zo generiek wordt gesproken over achterstanden. Je ziet specifieke patronen. Bv

hoogpresterende leerlingen uit groep 7 op sociaal zwakkere scholen. Moeite waard om daar diep in te duiken.

- We hebben een redelijk goed beeld van cognitieve dimensies. Maar er zijn andere zorgelijke gebieden zoals sociaal-emotioneel, gewicht/fysiek/beweging die niet gemeten worden.
- NB [redacted] wel studies via ZON NW gedaan naar sociaal-emotionele toestand / welzijn, maar nog geen resultaten.

Wordt herkend dat er (vrijwel) niets geleerd is?

[redacted] (OMO)

- We weten nog heel veel niet
- Onderzoek [redacted]: kwart van leerlingen heeft geen goede thuissituatie, 20 procent doet het prima, rest zit er tussenin.
- Terugrapportages uit vmbo verrassend positief, grootste zorgen over havo. Relatie met motivatie en emotioneel welbevinden snel gelegd, maar data hebben we niet.
- **Ter beschikking stellen diagnostisch instrumentarium is nodig. Nu moeten vaak best wel dure toetsen worden ingekocht.**

[redacted]

- Kennisbehoefte:
  - o Heeft dit langdurige effecten? Leerkrachten hebben daar verschillende intuïties over.
  - o Wat heeft afstandswerken voor gevolgen? Hoe sterk laat dit zien hoe belangrijk de groep is?

[redacted] (UU)

- Gemiste kans om niet te richten op sociaal-emotionele problemen. Dan kom je er niet met alleen maar cognitieve programma's.

[redacted] (VO-raad):

- **Onverstandig om onderzoek naar achterstanden PO te extrapoleren naar VO. [redacted] is het hier mee eens.**

Bij welke doelgroepen achterstanden/problemen het meest prangend?

- [redacted]: kinderen van hoogopgeleide ouders (die bv afgeleid zijn door gaming) naast de kansarme kinderen.
- [redacted]: economische stress/lage financiële zekerheid, migrantenkinderen, trauma, normale voorspellers. Begrijpend lezen fors achteruit gegaan.
- [redacted]: goed diagnostisch instrumentarium
- [redacted] kinderen met verrijkingswerk (is vrijwel geheel weg gevallen), kleuters en groep 3

Terugkoppeling:

- Grote schoolverschillen
- Onderscheid belangrijk tussen achterstanden door Covid en achterstanden die er al waren
- Ook groepen leerlingen waarbij vooruitgang was of geen verschillen. Gedifferentieerd werken.
- Rol leraar van belang: hoe hebben leraren leerlingen

ondersteund, hoe hebben leraren ouders ondersteund/betrokken?

- Terughoudend zijn met one size fits all
- Probeer data terug te geven naar scholen en ook analyse binnen de school goed te doen
- Bestaat neiging om naar usual suspects te kijken. Andere groepen die het ook lastig hebben: groep 3, brugklassers. Hebben nog geen goede bedding in nieuwe manier van onderwijs.

Breakoutsessie 2: wat zijn de benodigde ondersteuningsmogelijkheden voor scholen en vanuit welke organisaties moet dit aangeboden worden?

- Verantwoording over wat je doet en iemand die daarnaar kijkt. Versterking verantwoording nodig.
- Aanbieden van kennis
- Niet nodig: iemand anders die het even voor ze komt doen. Regie vanuit school belangrijk.
- Ca. kwart van scholen heeft geen idee of ingezette interventies werken.
- Reactie op toolbox: als dit keuzemenu is in subsidieaanvraag, dan doet het weinig met effectiviteit van interventies. Dan zegt bijlesinstituut vink dit aan en dan voldoe je aan voorwaarden. Kennisvergroting is super belangrijk.
- Toolbox is makkelijk, maar hoe zorgen voor effectieve implementatie is complex voor OCW.
- Diagnostiek is belangrijk. Bij hun scholen 2 dagen bezig geweest om data te analyseren met IB-ers. Slechte scholen dumpen hun data naar bijlesinstituut en veel plezier.

(UU):

- Toolbox is wel verbetering. Maar natuurlijk is implementatie essentieel.

(Education Lab)

- Goede diagnostiek van probleem is cruciaal. Daarmee moeten scholen geholpen worden.
- Tutoring: in VS 35 experimenten geweest, niet allemaal succesvol. Zelf evalueren en monitoren en steeds weer leren is cruciaal.
- Meer nodig dan alleen toolbox.
- Schaalbaarheid interventies is soms een probleem (bv tutoring)
- Je ziet ook regelmatig heterogene effecten.

(Oxford)

- We zijn niet in staat om scholen/besturen goed beeld te geven van hoe het met hun scholen en leerlingen staat. Diagnostiek is belangrijk voor bepalen interventies.

Welke organisaties?

(RUG/GION)

- Studenten aan lerarenopleidingen. Kunnen opdrachten doen voor hun opleiding.

- **Webinars** via landelijke organisatie. Kun je veel meer mee bereiken dan 2 jaar geleden (toen mensen er minder bekend mee waren). Kennis over juiste diagnostiek en kansrijke interventies.

- **Research schools** in UK is interessant voorbeeld: werken als (regionale) ambassadeurs in het veld.

- Scholen kunnen van elkaar leren. Maar Jonk: dat moet je wel goed organiseren dan, komt niet vanzelf van de grond.

NJI:

- Sluit aan bij samenwerkingsverbanden passend onderwijs, daar zit ook diagnostische expertise.

Terugkoppeling:

- Buurtorganisaties, wijkorganisaties kunnen ook ondersteuning bieden
- Niet zoeken naar oude oplossingen. Kijk goed naar wie wat afgelopen tijd heeft gedaan.
- Toolbox goede start, maar niet voldoende
- **Subsidievoorwaarden moet goed naar gekeken worden. Staat nu dat aanbod buiten programma moet plaatsvinden. Maar juist belangrijk om interventies gedurende schooltijd te doen of aansluitend erop, om deelname te bevorderen, vooral van groepen met de grootste achterstanden, en de (schijn van) vrijwilligheid eraf te halen.**
- Regie bij de school, maar ook goede ondersteuning, combinatie nodig. Uitgangspunt: goede analyse door de school.
- **Vraagstukken rond overgangen landelijk oppakken.**
- NCO schoolrapportages geven binnenkort inzicht aan scholen in hoe het staat met achterstanden op hun scholen.
- RAD API van ACT als diagnostisch instrument.
- Goede inbedding van externe partijen (bv huiswerkinstituten) in de school is cruciaal.

Breakout 3: Randvoorwaarden

(UU):

- **Deelname is belangrijk.** Worden de juiste kinderen bereikt? Bepaalde doelgroepen hebben lagere kans om deel te nemen aan bv zomerscholen. Dan kun je wel een effectieve interventie hebben maar bereik je niet/onvoldoende de juiste groepen.
- **Doelmatigheid is belangrijk om mee te nemen naast effectiviteit.** Bv HDT. Kan bijdrage leveren voor individueel kind, maar is lastig op te schalen.

██████████ (RUG)

- Sommige maatregelen kunnen ook effectief zijn zoals schooltijdverlenging, bv uitstellen examens. Geen voorstander van afschaffen examens, dan is extrinsieke motivatie weg, en intrinsieke motivatie is al weg.

██████████ (VNG)

- Gevoel van eigenaarschap bij scholen
- Niet te veel ongevraagd adviseurs en controleurs op ze afsturen
- Regie op lokaal/regionaal niveau beleggen
- Kennis beschikbaar maken voor scholen en swv's
- Lokaal instrumenten laten ontwikkelen, maar wel regie erop voeren.

██████████ (CITO)

- Schoolverschillen zijn in NL in PO veel kleiner dan soms gedacht wordt (bezien in internationaal perspectief). Bowen Paulle mee eens.

- ██████████ ██████████
- Kijk naar early warning signals van (toenemende) kloof en plekken van armoede. Niet alleen diagnostiek plegen, maar handelen obv evidence base.
  - Transactiekosten enorm als je het laat afhangen van individuele school of gemeente en zwaan-kleef-aan strategie. Gaat veel te traag.
  - Via GKA of iets anders organisaties die bewezen effectieve interventies aanbieden in positie brengen om te groeien, met behoud van effectiviteit.

██████████ (RUG):

- Achterblijvende taalontwikkeling in bepaalde leeftijdsgroep (bv groep 3/4) is urgent om op te lossen, kan niet wachten. Bij sommige leeftijden kan het inhalen wellicht meer gespreid worden. Vereist ook prioritering.

Terugkoppeling:

- Zorg over lerarentekort.
- Landelijk: kennis aanbieden: welke interventies werken voor welke kinderen in welke context?
- Ook meer evaluatieonderzoek in NL doen.

Slot:

- Label: achterstanden of leervertraging door Corona? Leervertraging beter.
- Waar moet regie liggen? ██████████
  - o Op schoolniveau moet het gebeuren. Wel ingebed in lokale situatie (gemeente, samenwerkingsverband)
  - o Landelijk: kennis goed ontsluiten

Uitdagingen (██████████)

- Eerst goed diagnostiseren, maar ook tempo maken met plannen en uitvoering interventies om te voorkomen dat achterstanden oplopen.
- Goede verantwoording, zonder dat het tot veel extra

verantwoordingslast leidt. Mogelijk te voorkomen door scholen aan de voorkant aan te geven op welke bewezen effectieve interventies ze in kunnen zetten. [NB zie kritiek [REDACTED] hierop: is niet voldoende, pleit voor meer verantwoording en monitoring en actief kennis aanbieden]

Dr. [REDACTED]
Senior Adviseur
Directie Kennis
Werkdagen ma-di-wo-do
Tel 06 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Nieuwe versie plan?
Datum: donderdag 4 februari 2021 16:58:09
Bijlagen: [doorrekening-achterstanden.xlsx](#)
[image001.png](#)

Ha allen,

Hierbij nog wat notes van het gesprek van zojuist.

1. Achterstanden:

- Geen recenter beeld dan Oxford studie
- Achterstanden breder dan bij traditionele achterstandengroep
- Sociaal-emotioneel waarschijnlijk ook, maar wordt niet goed gemeten
- Ook op fysiek niveau achterstanden

- Roep op regie vanuit overheid, maar ook maatwerk
- Voorwaarden huidige subsidieregeling werden opgevat dat het buiten schooltijd moet

- Met CITO nog afspraken maken over in kaart brengen achterstanden VO

- OMT voor onderwijs met externe experts
- Op stelselniveau achterstanden in kaart brengen
- Kerncurriculum vaststellen, richtlijnen voor scholen
- In juni goed beeld
- Voorloper op Kennisinstituut

Wordt positief op gereageerd door andere departementen

- Kijk ook goed naar experts en data die we al hebben, zoals NCO.

- Ook beeld bij professionals in veld zelf ophalen. Reactie: combi zou goed zijn.

- We komen met voorstel van wat er de komende maanden nog beschikbaar gaat komen aan data/monitoring

2. Interventies

- Veel herkenning van interventies die al genoemd werden.
- Confrontatie met schaalbaarheid kwam niet echt naar voren
- Doelmatigheid belangrijk aspect
- Bereiken we wel de juiste kinderen?
- Kwaliteit van uitvoering is cruciaal
- Lerarentekort is een beperkende factor
- Kennisverspreiding via bv Research schools a la UK of webinars
- Eigenaarschap/commitment/regie school is ook belangrijk, naast keuze voor effectieve interventies
- Behoeftte aan ondersteuning bij diagnose en interventies
- Ouderbetrokkenheid

- Zorgwekkend: urgentie wordt door sommige scholen niet gevoeld, terwijl die achterstanden er wel zijn.

Simulatie [REDACTED] schaalbaarheid interventies en kostenplaatje (zie bijlage)

- 1.4 miljoen leerlingen met gemiddeld 15 weken achterstand = 20 miljoen weken achterstand
- Bij onderste kwart zit bijna helft van de achterstanden
- Combi met woensdag / zaterdag / zomerscholen, dan zou je ca 90 procent kunnen inlopen
- HDT en zomerscholen (slechts) 10% achterstand inlopen per jaar

Reacties:

- Wat betekent vrijwilligheid voor deelname aan zomer-, woensdagmiddag en weekendonderwijs? Hoe valt dat in het veld?
- Hoe ga je verder als je schooljaar tot januari verlengt? Reactie: flexibele instroommomenten (zoals in HO) en binnen een jaar loop je al 85 procent in.
- 13 procent blijft zitten in PO, 25% zou maar twee keer zo veel zijn.
- Je kunt ook de tijd aan de achterkant verlengen. Bv 6 jarige havo, extra jaar tijd voor (onderbouw) PO. Kan qua framing ook handig zijn: verlenging ipv zittenblijven.
- HDT kan ook putten uit bredere pool dan alleen onderwijsassistenten en pabo-studenten, bv studenten, mits ze maar goed getraind worden.
- Suggestie: SLO inschakelen voor advies voor nieuw leerplan.
- Het gaat om gemiddelde achterstanden, maar op schoolniveau kan het beeld toch drastisch anders zijn. Dat moet gefaciliteerd worden.
- Je wilt leerlingen die geen achterstand hebben ook niet verplicht langer over hun onderwijs laten doen. En ook switchmogelijkheden inbouwen.
- Definitieve aantallen en kostenplaatje herberekenen op het moment dat er nieuw beeld is van afgelopen achterstanden.
- Goed doordenken mogelijke nadelen en/of weerstanden in het veld tav optie verlengd schooljaar of tweestromenmodel: normale lengte vs verlengde stroom.
- Monitoring en evaluatie van tevoren goed over nadenken.

Dr [REDACTED]
Senior Adviseur
Directie Kennis
Werkdagen ma-di-wo-do
Tel 06 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 16:51
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Nieuwe versie plan?

Ha [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Dank voor het gesprek van zojuist! Zouden [REDACTED] [REDACTED] en ik ook de nieuwe versie van het plan die zojuist is rondgestuurd mogen ontvangen? ☺

En verder leveren wij ook graag een bijdrage aan het plan (meer dan alleen sparren in de overleggen), maar zijn nog even zoekend naar wat we precies het beste kunnen doen.

Wij zien in ieder geval wel een rol in het nadenken over een soort EEF achtige constructie (kennisinfrastructuur (inclusief de monitoring?) met ambassadeurscholen om

kennis te verspreiden). Dat gaan we ook meenemen in een sessie over de kennisinfrastructuur op 16/2. Maar we zouden voor volgende week donderdag wellicht ook een stuk kunnen maken ☺ Tenzij jullie dan natuurlijk al helemaal in kaart hebben...

En we kunnen ook meedenken over een HDT programma en andere interventies (iets meer inhoudelijk dan de harde berekeningen van FIN & wellicht kan het ook helpen om de economische bril van [REDACTED] te laten aansluiten als jullie met [REDACTED] over onderwerpen doorpraten ;-)).

Maar hoe, waar, wanneer en bij wie we dat goed kunnen inbrengen is ons niet altijd even duidelijk.
Hebben jullie daar een beeld van?

Met groet,

[REDACTED] & [REDACTED]

[REDACTED]
Directie Kennis
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 16375 | 2500 BJ | Den Haag | IPC 2400
E: [REDACTED]@minocw.nl
T: +31(0)6 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: strategie financiële paragraaf nationaal plan onderwijs na corona
Datum: donderdag 4 februari 2021 9:28:54

Interessant, net gesprek met [REDACTED] gehad en ging veel over wat FIN nodig heeft om (veel) geld beschikbaar te maken. Zij zijn bezig ook aan lijst met voorwaarden, begreep ik. Komt onze kant op. Zij hebben iig een wens om dit jaar (en meerj) nog te investeren, dat mag best veel geld zijn, maar misschien is een helemaal uitgedacht plan in maart te hoog gegrepen. Ik denk dat ze best gevoelig zijn voor wat fasering of een tussenstap. De rekensom is denk ik wel echt te hoog over. Ik merkte veel meer weerstand bij generaal geld beschikbaar maken voor HO en ook wel voor MBO.

We hebben gesproken over:

- Wat er ligt aan instrumentarium om de monitoring de komende jaren vorm te geven en op basis waarvan je kunt bijsturen:
  - CBS indicator in het po;
  - mogelijk LVS in het po;
  - CBS indicator versneld in het VO?
  - verantwoordingsinstrumentarium xbrl;
  - RR (ook relatie met generaal compenseren, alles wat uit de RR blijft qua doubleren)
  - evaluatie IOP
- Hoe kun je financiële afspraken getrappt vastleggen, betalen in tranches, mogelijk AP?

Volgens mij moeten we nu energie steken in laten zien wat we wel al weten (qua achterstanden) en wat we ook kunnen monitoren, welke evaluaties, rapporten we verwachten die we kunnen betrekken, welke extra monitoring we van plan zijn (vaak via al bestaande instrumenten) en die in de tijd zetten voor FIN op een apart A-4. Of ligt zoiets er al?

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 8:24
Aan: [REDACTED]

Onderwerp: strategie financiële paragraaf nationaal plan onderwijs na corona

Goedemorgen,

Vandaag spreken we elkaar over de financiële paragraaf. Ik zat nog even na te denken over mogelijke opties. Aanleiding is de kennissessie van gisteren die heel veel opleverde maar niet echt hoeveel achterstand er ongeveer is. PO is duidelijker maar extrapolatie van PO naar VO werd afgewezen. Dit maakt het lastig nu een inschatting te maken, ook omdat we vaak niet weten hoe duur interventies zijn (specifieke groepen gaat mss nog wel, maar dat is niet de grootste groep). Er komt wrs richting de zomer meer info. Tegelijkertijd moet er wel een financiële paragraaf bij. Het is veel te link om dat over te laten aan de formatie. Dus kortweg: hoe zorgen we ervoor dat het kabinet eind feb een x bedrag vastlegt, hoe groot moet deze zijn en welke redenering?

Wat kunnen we wel zeggen:

Er zijn achterstanden, die zeer uiteenlopend zijn qua grootte, qua leergebieden en ook qua type leerling. Voorbeeld van gisteren: ook havist met hoogopgeleide ouders, maar zonder motivatie (behavle voor gamen) heeft een achterstand. En we weten ook niet hoo groot de mentale klap is, en hoevel moeite dit kost om dit in te halen. Als we niets doen, zouden veel kinderen doubleren. Uitgaande van PO-cijfers: 5 maanden gemiddeld, dan zou mss wel 80% moeten blijven zitten, dan wel kiest in het

VO voor een lagere schoolsoort en gaat stapelen (kost ook extra geld) Dit willen we niet, we gaan dus veel leerlingen laten versnellen. Dit kost relatief zelfs meer geld en inzet dan reguliere ondersteuning. Maar goed, uitgaande van 80% extra jaar, dan zou dit het bedrag kunnen zijn dat we nodig hebben: 80% 1,4 mld (dat kost toch een extra jaar?) is 1,1 mld.

Hoe leggen we dit financieel vast eind feb?

1. OCW krijgt 1,1 mld, vanaf schooljaar 2021-2022 (meest simpele en voor ons beste uitkomst). Nadere verdeling over instrumenten volgt nog, als we meer info hebben.
2. Kabinet legt 1,1 mld vast, maar komt op aanvullende post van FIN, dit krijgen we als achterstand beter in zich tis en plannen zijn uitgewerkt (linke soep want vatbaat voor greep uit de AP)
3. Kabinet geeft aan dat 800 tot 1,2 mld euro nodig is, en dit wordt concreet voor de zomer, en daarna vastgelegd.
4. Kabinet geeft aan dat 800 tot 1,2 mld euro nodig is, en laat dit aan nieuw kabinet (scholen hebben dus niet bij start schooljaar)
5. Kabinet geeft aan dat 800 tot 1,2 mld euro nodig, stelt voor nieuw schooljaar dit bedrag vast (of als dit financieeltechnisch anders moet: tijdelijke regeling tot eind 2021, en dan voor 2022 1,2 mld euro), en rest wordt gereserveerd op aanvullende post.
6. Kabinet geeft voor twee jaar 1,2 mld euro, met evaluatie en daarna evt verlenging.

Dit staat allemaal los van feit dat we op korte termijn wrs ook geld willen zoals VVE)

Wat denken julie?

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 29 januari 2021 17:16

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Ter voorbereiding: financiële paragraaf nationaal plan onderwijs na corona

Beste allen,

Maandag 15.30 uur spreken we met elkaar over de financiële paragraaf in het nationaal plan onderwijs na corona. Ter voorbereiding hierop stuur ik jullie de meest actuele versie hiervan op. Zoals jullie kunnen zien is het nog work in progress en moeten de PxQ's nog worden ingevuld, maar biedt het al wel inzicht in de voorgestelde instrumentkeuzes, sturingsmechanismen en verantwoording. Volgende week gaan we proberen zoveel mogelijk bedragen in te vullen en te onderbouwen.

Goed weekend gewenst!

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling
Datum: donderdag 4 februari 2021 17:57:10

Hoi allen,

Als we het hebben over cursusduurverlenging in de vorm van alternatieve programma's en tijdspaden is het denk ik wel belangrijk om ook goed na te denken over de consequenties voor de uitvoering door DUO. In die zin is een deel van de leerlingen laten doubleren aangevuld met zomerscholen uitvoeringstechnisch makkelijker denk ik dan een deel van de leerlingen in een vertraagd programma laten volgen. Zeker om dat op een korte termijn te realiseren qua registratie en bekostiging. Maar om daar zeker van te zijn zouden we onze collega's bij registers hier eens naar moeten vragen ☺

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 17:15
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling

In elk geval voor het HO lijkt de Kamer ook wel wat te voelen voor een dergelijke aanpak:

<https://nos.nl/artikel/2367313-kamer-wil-gratis-extra-studiejaar-vanwege-corona.html>

"Premier Rutte zei in het coronadebat in de Tweede Kamer dat de ministers Slob en Van Engelshoven van Onderwijs met de studenten en instellingen in gesprek zijn over een Nationaal Programma voor het onderwijs na corona. "Daarbij zijn er geen taboes, ook niet een jaar studie-uitloop", aldus Rutte."

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 16:46
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling

Ha [REDACTED]

Opmerkelijk genoeg lijkt 'verlenging schooljaar' juist niet eens zo'n gek idee, zij het dat we 'm anders zouden moeten aanvliegen. We hebben 'm zelf ook onder de noemer 'cursusduurverlenging' opgenomen in onze notities. Voor een (beperkt) deel van de leerlingen (dus beslist niet generiek!) is meer tijd (niet in termen van aantal uren, maar in doorlooptijd / periode) bieden om het programma te doorlopen waarschijnlijk een uitkomst. Of in elk geval de mogelijkheid daartoe bieden. Ik heb het in de chat zo uitgelegd:

Ja zou kunnen denken aan een hoofdstroom (reguliere programma: 5 jaar havo is uitgangspunt, dat wordt door de meeste leerlingen gevolgd) en een aparte 'verlengde stroom' (zesjarige havo). Heel concreet: van de vijf brugklassen zijn er vier gericht op het reguliere programma en één op het verlengde programma. In de loop van je VO-carrière zou je kunnen switchen: als het toch sneller gaat kan je van 'verlengd' naar 'regulier' overstappen, als het toch niet lukt in 'regulier' kan je naar 'verlengd'. Dit vraagt nog behoorlijk wat uitwerking, maar juist daarbij kan je landelijke ondersteuning bieden.

Dus inderdaad niet rücksichtslos verlengen van de cursusduur (voor zeker 80% of 90% van de leerlingen zal dat helemaal niet nodig, en dus ook niet wenselijk zijn), maar maatwerk én flexibiliteit. En facultatief: je wordt niet ineens in havo 4 verplicht nog een extra jaar te doen. Landelijke actie / ondersteuning kan via SLO (leerplan: andere spreiding lesstof over de leerjaren) en ook met leermiddelenmakers.

Wat FIN net zei: verlengd schooljaar (zoals in Excel van [REDACTED] is botte bijl, dit is echter meer maatwerk ("Parallele tracks: regulier en verlengd"). Politiek uitlegbaar ook. Kunnen we samen verder over doordenken.

Groet

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 16:37
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling

[redacted] Wat vind jij van de andere voorstellen? En idee 'onderwijs omt'?

Van: [redacted] [redacted]@minfin.nl]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 15:00
Aan: [redacted]
CC: [redacted] (IRF/OLE); [redacted]
Onderwerp: RE: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling

Hierbij voor zo dadelijk een prototype van ons doorrekenings-kader. Alles is grof geschat en alle bedragen zijn slechts indicatief.

----Oorspronkelijke afspraak----

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 28 januari 2021 21:09
Aan: [redacted] (IRF/OLE); [redacted]
[redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: vervolgoverleg FIN-OCW over beeld achterstanden, interventies en opschaling
Tijd: donderdag 4 februari 2021 15:00-17:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: webex

Hoi allen,
Nogmaals dank voor geode gesprek vanmiddag, en zoals beloofd deze uitnodiging voor de vervolgspraak.. We proberen jullie ook uitnodigging te sturen voor de NRO-sessie van woensdagmiddag. En hopelijk kan iedereen nog doordenken en evt rondmailen: aanvullende interventies, en suggesties voor opschaling. Wij sturen ook nog de meest recente versie van het plan voglende week toe.

@ [redacted] stuur jij t doro naar jullie stagiaire? Ik heb haar mailadres niet.

Gr,
[redacted]

-- De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. --

Wanneer het tijd is, kunt u hier deelnemen aan uw Rijksvideo Vergadering.

Vergaderingsnummer (toegangscode): [redacted]

Wachtwoord voor vergadering: [redacted]

[Deelnemen aan vergadering](#)

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Synopsis Kamerbrief / oplegger Nationaal Programma.
Datum: donderdag 4 februari 2021 13:57:59
Bijlagen: [Hoofdlijnennotitie Nationaal Programma Onderwijs na corona \(v 4 feb\).docx](#)

Collega's,

Wat de precieze vorm wordt, weet ik nog niet (is dit de opzet voor de Kamerbrief, is dit de oplegger voor het integrale Programma, ...), maar ik heb in elk geval wel op basis van onze gesprekken, eerdere teksten en reacties daarop een nieuwe tekst gemaakt die ook kan dienen als leidraad voor het verdere gesprek. Bijgaand deze tekst. Mogelijk kunnen we deze tekst (indien gewenst uiteraard nog aangevuld met dan wel aangepast n.a.v. jullie reacties) vanaf morgen in verschillende overleggen gebruiken. Graag jullie reactie daarom!

Goede groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 9:34
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: schrijvers po/vo zijn..

Collega's,

Dat zijn [REDACTED] en [REDACTED].

We hadden zo'n beetje deze opzet / synopsis van de Kamerbrief in gedachten:

1. Aanleiding, achtergrond en onderbouwing (waarbij focus op *leervertraging* alle leerlingen (met extra aandacht voor maar niet uitsluitend kwetsbare leerlingen) door corona, niet op achterstanden: die laatste term werd door menig gesprekspartner als onwenselijk genoemd)
2. Integraliteit (ketenaanpak, vve/po/vo/so/mbo/hbo/wo, ook gemeenten; niet alleen kwalificatie maar ook sociaal-emotioneel welbevinden: socialisatie/persoonsvorming),
3. Toon (balans tussen urgentie die leervertraging aan te pakken en rust, ruimte en tijd te bieden: niet alles kan en hoeft voor de zomervakantie ingehaald; uitvoerbaarheid i.t.t. werkdruk leraren en overladenheid leerlingen),
4. Tijdpaden (kortetermijnsmaatregelen kalenderjaar 2021 (incl. vóór de zomer), middellangetermijn tot en met 1/8/2025,
5. Maatregelen (a. Extra tijd binnen en buiten regulier onderwijs, b. Speciale doelgroepen / sectoren / overgangen, c. Leraren / schoolleiders) (Dit onderverdeeld in twee – samenhangende! – 'deelplannen' voor resp. (1) vve/po/vo/so en (2) mbo/hbo/wo
6. Evidence-based interventies ('keuzemenu' / catalogus / toolbox met mogelijke maatregelen, voorwaarden daarbij), implementatie (incl. landelijke ondersteuning en rol onderwijsorganisaties)
7. Financiële onderbouwing / dekking.

Kunnen jullie je daar ook in vinden?

Groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 3 februari 2021 20:02
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: schrijvers po/vo zijn..

[REDACTED] (VO)

en

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED];
Onderwerp: aantekeningen van overleg met G4
Datum: vrijdag 5 februari 2021 12:05:54

Verslagje G4 overleg 5 februari

Welke rol gemeenten:

- Ontlasten van scholen en verbinding met jeugdhulp.
- tekorten in onderwijs. Er is hulp van andere partijen nodig.
- er is ook wel roep vanuit scholen wel om coordinatie van gemeenten
- Het moet een samenhangend geheel worden van interventies. gemeenten investeren ook al, moet een aanvulling zijn en niet concurreren met andere activiteiten die lopen. Nu bijv. door IOP's en OAB overlap/wirwar. Beter om het gezamenlijk te doen. Zo kun je de effectiviteit vergroten.
- scholen moeten op maat kunnen werken en aansluiten bij wat kind nodig heeft. Niet alleen focussen op cognitieve maar vooral ook verbinding met zorg welzijn vrije tijd etc. In Utrecht staat er goede structuur. Regie is belangrijk vanuit gemeenten, moet wel goed aansluiten op het schoolproces. En duidelijk maken waar is gemeente in lead, waar de school en wat doe je samen.
- De gemeente is de verbindende partij, tussen scholen maar ook richting partners eromheen. Zomercampus/dagprogrammering ontstaat niet vanuit scholen zelf. Gemeente moet stevige partner daarin zijn zodat ze partijen kunnen koppelen en zo een compleet programma kunnen maken.
- Bij IOP zijn gemeenten buiten spel gezet en daardoor lastig om die rol te vervullen. voorkomen van versnippering subsidies.
- Scholen maken plan voor de zomer. Zou mooi zijn als gemeente daarop meekijkt en kijkt waar de lacunes zitten. Zij kunnen dan aanvullen wat er mist vanuit eigen budget.
- gemeente kan scholen ontlasten, bijv. school kan het niet allemaal zelf organiseren en gemeente kan dan sport/cultuur en kinderopvang inzetten/erbij vragen.

- Wat kun je doen met kleine gemeenten met minder slagkracht: in LEA/OOGO bespreken. Binnen swv regelen. Op sommige plekken moet je daarop wel ondersteunen.
- Ideeën: Geld bij swv ipv scholen geven? of ipv gemeenten? subsidievoorwaarde dat partijen moeten samenwerken? RMC-constructie? Gezamenlijk afspraken maken over verdeling middelen en inzet.

Rol GKA:

- Bij grote steden maken ze niet echt een groot verschil. Wel in agenderen. Gebruiken eerder G4 om kennis op te halen en te verspreiden naar kleinere gemeenten. Dat kunnen ze goed doen. Richting G4 zien ze verder geen rol of wel als sparringpartner. Ze moeten wel als adviseur/ondersteuner binnen komen en niet als regisseur anders krijg je weerstand.
- In Utrecht zien ze wel de efficiency van de GKA in het bij elkaar brengen van de thema's (bijv. OAB, gelijken kansen, jonge kind etc.)
- Hoe ondersteun je minder goed presterende scholen. Daar zien ze geen rol voor GKA maar eerder IvHO. Kennissessie bleek dat ook uit: schoolverschillen belangrijke rollen. Dat moet niet te

vrijblijvend zijn.

Vergeet de kinderopvang/SZW niet

Afspraken:

- [REDACTED] DH maakt korte beschrijving van aanpak (rmc?)
- Utrecht levert tekstje aan over hun aanpak
- We mikken op een overleg met DG volgende week, en bestuurlijk overleg met beide ministers week daarna. VNG en G4 geven nog door wie daarbij moeten zijn.

[REDACTED] | Senior beleidsmedewerker team Onderwijsachterstanden en Jonge Kind | Directie
Primair Onderwijs | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | [REDACTED]@minocw.nl | 06 -
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Afspraak met LeerUniek en terugkoppeling FIN CS
Datum: vrijdag 5 februari 2021 16:21:55
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi,

Vanmiddag ook nog met Leeruniek gesproken. Dit is een bedrijf dat scholen helpt bij analyseren van de data. zij zijn ook de bron van de Oxfordstudie. Ze kunnen voor ons wellicht wat betekenen, gaat wel om PO. Volgende week vervolgesprek. Even goed kijken wat het behelst.

En verder net t overleg met FIN, SZW, VWS en ons gehad ([REDACTED] en [REDACTED] waren er ook bij). Dat ging best goed volgens, belangrijke punten:

- Ez blijft hameren op urgentie, ook in de uitvoernig. [REDACTED] en ik gaven wat tegengas: kijk ook naar t veld. Wordt wellicht bespreekpunt in het dg-overleg.
- BSO en kidneropvang wordt nog gemist. Meoten we nog even naar kijken dan wel directei Kinderopvang naar vragen.
- Voeg ook mogelikhedi van stapelen toe en wegnemen van barrierees hiertoe (hadden we al eerder gezegd dat dit er in zou komen volgens mij(
- Of we geen verlenging van de coronabanen willen (handjes in de klas is dat toch?). weet ik zelf weinig van
- Let op toonzetting doubleren
- En FIN begon weer met plan 18 weken verlening schooljaar, en dus in de kerst de overgang. 11.1. [REDACTED]. Plan FIN lijkt me ook onwenselijk, dan houd je voor altijd de overgang met het kalenderjaar. MBO directeur zei ook terecht dat je dan systeemwijziging doet voor incidenteel probleem, maar we gaan dus wel voor- en nadelen meenemen bij de uitwerking.
- Verder planning toegelicht: woensdg hopelijk kamerbrief en eind voglende week dg-overeleg. Dat meoten we dan mandag iig in de agenda's gaan reserveren.

Tot zover denk ik. Bijna weekend!

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 5 februari 2021 13:04
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Afspraak met LeerUniek

Ha [REDACTED]

Wat [REDACTED] van LeerUniek op dit moment dus voorstelt is een onderzoek dat wat dieper zicht geeft in achtergronden en aanpak van de achterstanden in het po om op die manier beter zicht te krijgen op wat een verstandige allocatie van middelen zou kunnen zijn. Ze geven zelf aan dat er weliswaar uit verschillende bronnen over verschillende onderdelen wel gegevens zijn, maar dat je om daar echte uitspraken over te doen dat in één onderzoek zou moeten vatten. Ze geven aan dat ze voor in ieder geval een deel van de scholen (degenen waar ze contact mee hebben) in februari al een dieper beeld zouden kunnen geven.

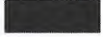
Ik heb ze gesugereerd om hun voorstel op 1á2 A4 op papier te zetten en daarin ook een aantal scenario's op te nemen (bereik, diepte evz). Met daarin ook een grove begroting. Dan kunnen we het daar volgende week specifieker over hebben.

Ik denk wel dat ze kwa budget al gauw boven de aanbestedingsgrens uit gaan komen (als ik het zo snel hoorde). Maar dat moeten we nog maar even zien.

Lijkt me goed als [REDACTED] ook aansluit volgende week, die heeft nog veel meer verstand van onderzoek dan ik ☺

@ [REDACTED] kun jij dinsdag om 14 uur?

Met groet,

Directie Kennis
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 16375 | 2500 BJ | Den Haag | IPC 2400
E: [redacted]@minocw.nl
T: +31(0)6 [redacted]

TER BESLUITVORMING

Aan: DGPV

Primair Onderwijs

Van

T +31 6

Datum

05 februari 2021

Referentie
Bijlagen
Kopie voor
Reeds afgestemd met
Aantal pagina's

3

nota

Nationaal programma Onderwijs na Corona

Aanleiding

De ministers willen het Nationaal Programma Onderwijs na Corona op 26 februari naar de Tweede Kamer sturen en daarbij een persconferentie organiseren. Graag spreken we in het MTDGPV over het proces en de inhoud van het nationaal programma. In bijlage worden meegestuurd:

1. Hoofdpijnennotitie met daarin het overkoepelende verhaal voor het nationaal programma.
2. Conceptplan PO/VO
3. Conceptplan MBO/HO
4. Schematische overzichten van a) maatregelen plan po/vo, b) monitoring en bijsturingsmomenten en c) planning van maatregelen

Bespreekpunten

1. **Wat willen we 26 februari naar de TK sturen, en willen we het programma laten ondertekenen door de sectorraden en VNG?**
  - Voorstel is om 26 februari een plan toe te sturen met daarin een overkoepelend verhaal (zoals de hoofdpijnennotitie), met als bijlage de deelplannen voor PO/VO en MBO/HO. De deelplannen willen we op hoofdpijnen weergegeven, zodat er daarna (tot de zomer) tijd is voor de verdere uitwerking. Dat betekent dat de deelplannen zoals nu bijgevoegd sterk zullen worden ingekort. Graag horen we hoe het MTDGPV hiernaar kijkt.
  - Daarnaast horen we graag of het programma voor 26 februari ook formeel ondertekend moet worden door de sectorraden en de VNG. Voorstel is om alleen de sectorraden en de VNG te laten tekenen, en andere partijen (zoals de bonden) alleen te consulteren.
2. **Steunt MTDGPV de lijn om 'derde' partijen te betrekken bij de uitvoering van het Nationaal Programma?** Zie toelichting
3. **Is het MTDGPV het eens met de timing van de maatregelen, zoals gepresenteerd in schema 3 in bijlage 4** (schema overzicht maatregelen)
4. **Hoe kijkt het MTDGPV naar de interne organisatie t.a.v. het Nationaal Programma na 26 februari?**

- Er is op dit moment een klein team gevormd dat werkt aan de vorming van het nationaal programma. Reguliere taken worden zoveel mogelijk overgedragen aan collega's of uitgesteld. Het opzetten van de uitvoering van het nationaal programma zal veel capaciteit vergen, ook ambtelijk. Daar moet capaciteit voor worden vrijgemaakt.

Datum
5 februari 2021

Toelichting

Betrokkenheid van 'derde' partijen bij het Nationaal programma

Verschillende organisaties hebben ervaring met de ondersteuning van scholen bij het bestrijden van onderwijsachterstanden bij leerlingen. Dat zijn zowel commerciële partijen (zoals EDventure of Lyceo) als maatschappelijke organisaties zonder winstoogmerk (zoals Jeugdeducatiefonds, JINC of IMC). Deze partijen weten het departement en de Kamerfracties goed te vinden.

Bij de inhaalprogramma's blijkt dat lang niet alle scholen (in deze situatie) in staat zijn om zelf een goed programma te ontwerpen en/of uit te voeren, door gebrek aan expertise, organisatiekracht of menskracht. Bij de opstartfase van de inhaalprogramma's is daarom via de GKA gewerkt met een pool van experts die scholen met een uitdagende populatie kon helpen bij de planvorming. Dit lijkt goed te werken. Verschillende scholen maken ook gebruik van "kant-en-klaar" aanbod van allerlei partijen. Het aanbod van dergelijke partijen lijkt met name van meerwaarde voor scholen met een uitdagende populatie en voor scholen die er zelf niet toe komen om de corona-achterstanden goed aan te pakken.

Voorstel

- Het basisidee van het Nationaal Plan is dat scholen en gemeenten via aanvullende bekostiging financiële armslag krijgen om een aantal jaar structureel aan achterstanden te kunnen werken, aansluitend bij het reguliere proces. Dit houden we in stand. Scholen kunnen zelf kiezen van welk extern aanbod, betaald of onbetaald zij daarbij gebruik willen maken.
- Om te voorkomen dat met name leerlingen van 'zwakker' georganiseerde scholen de dupe worden van deze vrije benadering, richten we aanvullend een aanbestedingstraject in (totaalbedrag: ca. 2 miljoen euro per jaar). Een aantal landelijke partijen kunnen dingen naar een basisbedrag (richtbedrag ca. 3 ton per jaar), bedoeld om capaciteit vrij te maken om scholen gericht te benaderen en om aanbod toe te spitsen op de vraag van scholen. Deze partijen moeten een aanbod hebben voor scholen dat zich richt op:
  - Coaching/mentoring van leerlingen en/of docenten
  - Vormen van intensief onderwijs in de kernvakken en leervaardigheden
  - Betrokkenheid van en samenwerking met ouders in de begeleiding van het kind

De bijdrage van OCW is bedoeld om informatie beschikbaar te stellen over de interventie, bijvoorbeeld via webinars en scholen te benaderen die hier baat bij kunnen hebben. Bezien moet nog worden of ook aanvullende eisen moeten worden gesteld aan de diensten die vervolgens worden

aangeboden aan scholen, bijvoorbeeld dat partijen hun programma's zonder winst oogmerk aanbieden.

Datum
5 februari 2021

→ Steunt het MTDGPV deze lijn?

Planning Totstandkoming Nationaal Plan Onderwijs na coronatijd			
Datum	Actie	Wie	Opmerkingen
Vrijdag 29 jan	Overleg OCW – FIN/EZK/SZW/VWS	Ambtelijk, alle sectoren	
Dinsdag 2 feb	eerste uitwerking sectorspecifieke maatregelen (funderend onderwijs, mbo/ho) in twee afzonderlijke documenten; document met outline / 'verkoopverhaal' (overkoepelend, overzicht maatregelen per sector en thema (matrix?), sectoroverstijgende maatregelen, gedeelde toonzetting)	Ambtelijk, alle sectoren	
Woensdag 3 feb	ophalen input wetenschappers (NRO) inzake effectieve interventies; bespreken hoe deeldocumenten samen te voegen in één plan	Ambtelijk, alle sectoren	
Vrijdag 5 feb	financiële paragraaf / dekking in concept gereed (FIN tijdig goed aanhaken)	Ambtelijk, alle sectoren	
Woensdag 10 feb	vaststellen concept-plan voor ambtelijke afstemming	Directeuren, DG	Schriftelijk
Vrijdag 12 feb	ambtelijk overleg per sectorraad (DG-niveau) over gehele plan	DG's, sectorraden	NB. voor resp. po/vo en mbo/ho samen
Woensdag 17 feb	vaststellen concept-plan voor bestuurlijk afstemming	via MTOCW/BWL of schriftelijk?	MTOCW is op 12 en 19 febr. Geen BWL staf in deze week vanwege vakantie
Vrijdag 19 feb	bestuurlijk overleg met alle sectorraden	(MOCW en MBVOM)	Wordt nog gepland, afhankelijk van vakantie MBVOM
Maandag 22 feb	vaststellen plan voor politieke besluitvorming		
Dinsdag 23 feb	bewindslidenoverleg met meest betrokken ministers	(MOCW, MBVOM, MFIN, MEZK, ...)	Wordt nog gepland
Vrijdag 26 feb	Ministerraad, verzending naar TK en persconferentie	MR	Nog aanmelden voor MR (zonder voortraject)

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: [REDACTED] berekeningen Nationaal Programma
Datum: vrijdag 5 februari 2021 23:52:03
Bijlagen: [20210205 NPO na corona berekeningen.xlsx](#)
[Financiële paragraaf NPO na corona.docx](#)

Hallo allemaal,

Tijdens ons overleg op komende maandag 8 februari, willen we graag het bijgevoegde excelbestand bespreken. In het bestand staan de berekeningen die we op dit moment hebben.

(Het bijgevoegde Word document is nog niet veranderd sinds de vorige keer dat we het bespraken. Daarin willen we nog wel de reeksen opnemen en de fasering/ werking met de Aanvullende Post.)

Op dit moment gaan we ervanuit dat er – naast de Korte Termijn claims – een reeks met middelen geclaimd wordt voor het reguliere onderwijs, de oab/leerplus, CN èn voor de gemeenten èn specifieke groepen èn de ondersteuning/monitoring/onderzoek (in dat geval kunnen alle reeksen bij elkaar opgeteld worden). Een andere insteek is dat de berekening/reeks voor het reguliere onderwijs, de oab/leerplus en CN de hoofdreeks is en ingezet moet worden voor alle andere reeksen (dus voor het reguliere onderwijs, de oab/leerplus, CN èn voor de gemeenten èn specifieke groepen etc.). Wellicht ter onderhandeling...

Na ons overleg willen we de reeksen invoegen in het word document (financiële paragraaf); het afstemmen met DGc en vervolgens maandagavond het Word document naar de deelnemers sturen van ons overleg op dinsdag met FIN.

@ [REDACTED] je bent niet bij ons overleg op maandag, maar het leek ons wel handig als je het bestand ook kunt bekijken voordat we de reeksen in het Word document zullen opnemen, waarna we het naar de deelnemers sturen van ons overleg met FIN op dinsdag (waar jij wel bij bent). Mocht je nog opmerkingen hebben, dan horen we dat graag uiterlijk maandag 8 februari 17.00 uur.

Groet, ook namens [REDACTED] en [REDACTED]

@ [REDACTED] / [REDACTED] / [REDACTED] ik heb ook het bedrag per week vermenigvuldigd met het aantal weken feitelijke schoolsluiting sinds 16/3/2020 en dan kom je t/m 1/3/2021 (ook) op bijna EUR 8mrd (EUR 7,6mrd); zie onderaan tabblad 'regulier onderwijs'.

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 4 februari 2021 13:26
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: [REDACTED] berekeningen Nationaal Programma
Tijd: maandag 8 februari 2021 11:00-11:45 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: webex

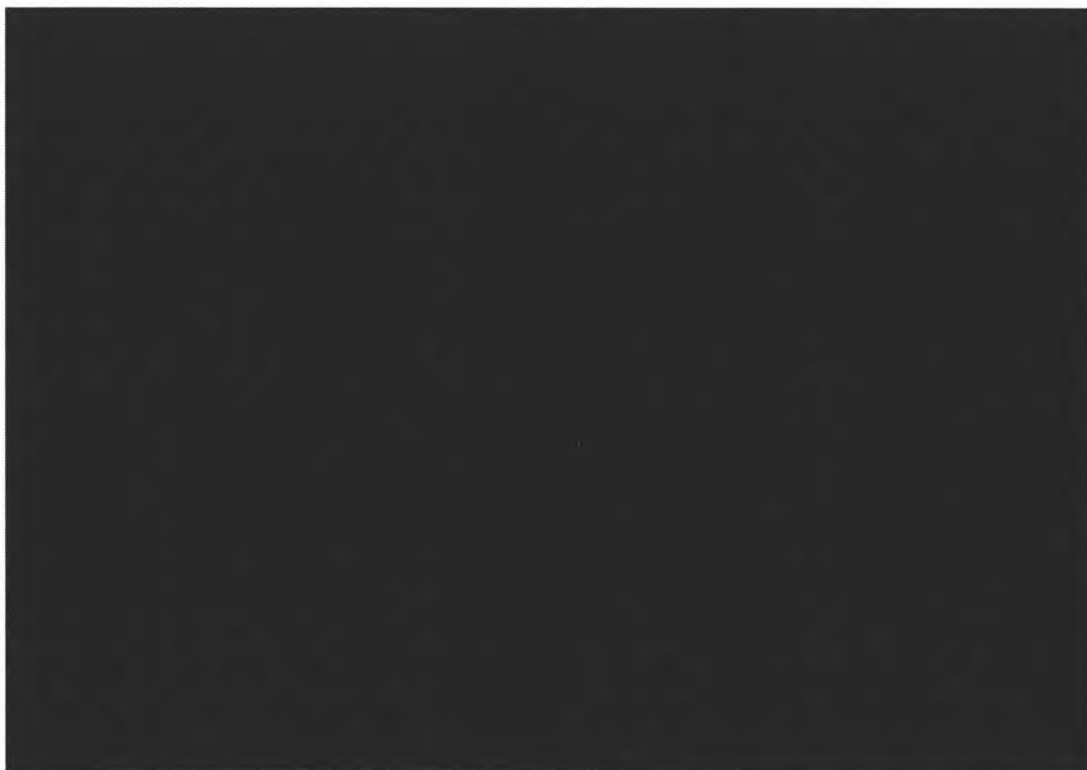
4/2 DT: op verzoek van [REDACTED]

-- De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. --

Wanneer het tijd is, kunt u hier deelnemen aan uw Rijksvideo Vergadering.

Vergaderingsnummer (toegangscode): [REDACTED]

Wachtwoord voor vergadering: [REDACTED]

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Notitie uitgangspunten Financiën voor de financiële paragraaf nationaal plan onderwijs na corona

Van: Ministerie van Financiën

Aan: OCW, projectgroep nationaal plan onderwijs tijdens en na corona

Aanleiding

In deze notitie wordt een aantal uitgangspunten geschetst waaraan de financiële paragraaf van het plan volgens Financiën moet voldoen. Deze uitgangspunten zullen we gebruiken bij de beoordeling van de financiële paragraaf, ter borging van de effectiviteit en doelmatigheid.

Uitgangspunten

1. De budgettaire reeksen worden op basis van de probleemanalyse en data over achterstanden opgesteld
2. Ten aanzien van de effectiviteit / de impact van het pakket bestaat er een redelijke verwachting dat de achterstanden worden ingehaald binnen 4 jaar
3. De middelen worden door scholen / gemeenten, op een manier die passend is voor hun situatie, uitgegeven aan het verminderen van achterstanden door het kiezen uit interventies uit de menukaart. De voorwaarden en het instrument voorzien erin dat dit wordt geborgd.
4. De *effecten*, vermindering van achterstanden, moeten gedurende het plan (min of meer real time, in ieder geval 1 x per half jaar) worden gemonitord, zodat informatie voorhanden is over het inlopen van achterstanden om (1) de effectiviteit van beleidsinterventies te toetsen en (2) op schoolniveau, regionaal en nationaal niveau in kaart te brengen hoe het inlopen van Corona-achterstanden vordert
5. Deze informatie dient op een laag niveau, leerling / schoolniveau of kind / gemeenteniveau, beschikbaar te zijn. Vrijheid voor scholen en gemeenten om passende interventies te kiezen betekent ook minimaal monitoring op dat niveau.
6. Het plan biedt handvaten om, op basis van de monitoring, bij te sturen. Enerzijds bijsturen op de interventies op de menukaart (wellicht dat sommige interventies niet goed blijken te werken, of anderen juist zeer goed en over de hele linie), anderzijds bijsturen als scholen er onvoldoende in slagen om achterstanden in te lopen.

Toelichting

Waarschijnlijk zal op basis van op dit moment niet geheel volledige informatie (over achterstanden, over welke interventies effectief zijn gegeven deze bijzondere situatie) een besluit moeten worden genomen over de interventies, over de beschikbare middelen en over de instrumenten.

Daarom is het van belang om snel een beeld te krijgen van de achterstanden, zowel om de beschikbare middelen voor dit plan op te baseren als om te gebruiken als 'nulmeting' om de effecten van de interventies aan te staven.

Gegeven dat er reeds verschillen tussen scholen zijn, maar vooral ook gegeven dat het erop lijkt dat achterstanden erg wijdverbreid zijn en (bijna) alle scholen te maken hebben met achterstanden en dus interventies moeten plegen, dient er goed vinger aan de pols gehouden te worden op schoolniveau of de achterstanden worden ingelopen. Het kan behulpzaam zijn om hierbij externe expertise te betrekken (bijv. uit de wetenschap) voor dataverwerking en -analyse.

Op basis van deze informatie kan er worden bijgestuurd op de interventies en op scholen. Het plan moet er dus ook in voorzien dat deze bijsturing kan plaatsvinden, dus dat er enige flexibiliteit in het plan zit ten aanzien van de menukaart / interventies, maar ook ten aanzien van het meer regie nemen richting bepaalde scholen / gemeenten.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: NPO via vijfhoek - planning aanpassen
Datum: zaterdag 6 februari 2021 17:25:33
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Dank, helder. voro de planning idd handig om dit goed scherp te hebben. Gelukkig hebben we de vijf-hoek goed meegenomen de afgelopen weken.

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 5 februari 2021 17:41
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: NPO via vijfhoek - planning aanpassen

Ha [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] en [REDACTED]

Vanwege de motie die gisteren in het coronadebat is ingebracht over brede compensatie studenten ('jaar gratis studeren'), ontstaat een nieuwe dynamiek rond het Nationaal Programma Onderwijs, in die zin dat de MCC intussen heeft afgesproken dat dit meegaat in het Nationaal Programma Onderwijs en dat er via de Vijfhoek over wordt besloten. Dat geldt dus niet alleen voor het besluit over compensatie, dat een onderdeel is van het Nationaal Programma; het beeld is nu dat het hele Nationaal Programma Onderwijs via die vijfhoek gaat.

[REDACTED] liet me dit net weten, nadat hij hier met [REDACTED] over had gesproken.

Qua tempo zal ongeveer hetzelfde schema blijven gelden, maar qua momenten en acties binnen die planning verandert er dan e.e.a. Mij is nu gevraagd om i.s.m. FEZ en jullie de planning aan te passen en die dinsdagochtend weer even langs te laten gaan in de dagstart. Ik zal daar maandag dus contact over opnemen met jullie en met [REDACTED] en [REDACTED] zodat we e.e.a. weer goed gestroomlijnd krijgen.

[REDACTED] zal hierover ook even contact opnemen met [REDACTED]

Het worden in alle opzichten nog even intensieve weken, maar we komen er wel. Moedig voorwaarts!

Goed weekend, groet, [REDACTED]

[REDACTED]
 Corona-coördinator - Senior beleidsmedewerker
 Directie Hoger Onderwijs & Studiefinanciering

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Rijnstraat 50, Den Haag
 T 06 [REDACTED]
 E [REDACTED]@minocw.nl

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Uit: ESB
Datum: zondag 7 februari 2021 13:40:02
Bijlagen: [doorrekening-achterstanden.xlsx](#)

Klopt, we hebben van FIN een hele excelsheet gekregen (zie bijlage) die op deze manier redeneert. Wel met veel onzekerheden hoor.
 Maar we moeten ook het kaf van het koren scheiden zoals zaterdagles en simpele verlenging van schooljaar.

Van: [REDACTED]
Verzonden: zondag 7 februari 2021 13:38
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Uit: ESB

Ik vind het wel een aardige poging om de achterstanden in termen van onderwijstijd/dagen te kwantificeren. Alhoewel dat voor groepen leerlingen ook weer divers zal zijn, afstandsonderwijs wel wat zal compenseren en onderwijstijd an sich geen doel op zich is, is het wel een mooie manier om meer grip te krijgen op hoeveel achterstand we het de facto nou eigenlijk hebben. Ook om de oplossingen wat meer af te bakenen (jaar zittenblijven lijkt bijv voor grootste deel niet passend..). Wel mooi als dat ook in onze eigen analyse zit.

Groet

Van: [REDACTED]
Verzonden: zondag 7 februari 2021 12:44
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Uit: ESB

Dank,
 Draagvlak zal beperkt zijn voor zaterdagles, denk ook aan t sporten en inzet van docenten.
 FIN blijft ook steeds bij optie: verlengen van dit schooljaar met 16 weken en dan na kerst nieuw schooljaar starten. Lijkt mij onhaalbaar. MBO directeur zei ook al terecht: systeemoplossig voor tijdelijk probleem.

Gr [REDACTED]
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 6 feb. 2021 om 21:05 heeft [REDACTED] het volgende geschreven:

Laat kinderen dit en
 volgend schooljaar ook op

zaterdagochtend naar school gaan

Op 8 februari gaan de basisscholen weer open. Los van de vakanties en vrije dagen zijn zij tijdens de eerste schoolsluiting van 16 maart tot 8 juni, 28 dagen volledig en 17 dagen deels dicht geweest. In de afgelopen periode, tijdens de tweede schoolsluiting van 23 december tot 8 februari, hebben basisschoolleerlingen opnieuw 28 dagen thuis onderwijs moeten volgen. In totaal gaat het dus om 64,5 gemiste dagen.

Flinke achterstanden

Er zijn in de afgelopen periode een aantal studies verschenen waarin onderzocht is hoe groot de leerachterstand is die leerlingen tijdens de schoolsluiting hebben opgelopen. In Meshcheriakova et al. (2020) heb ik met een aantal collega's de toetsscores van het leerlingvolgsysteem van Limburgse leerlingen op de basisschool onderzocht. Er bleken verschillen in de achterstand per vak en leerjaar, maar grosso modo kon geconcludeerd worden dat leerlingen tijdens de eerste schoolsluiting vrijwel niets hebben geleerd.

Ook Engzell et al. (2020) vinden op basis van landelijke data dat de achterstand in maanden vrijwel even groot is als de duur van de schoolsluiting, "implying that students made little or no progress during this time". Rose et al. (2021) vinden voor Engeland bij de jongste leerlingen een achterstand van twee maanden, hoewel de schoolsluiting in Engeland langer heeft geduurd. Daarnaast zijn er nog studies van Lek, Feskens en Keuning (2020) voor Nederland en Maldonado en De Witte (2020) voor Vlaanderen die ook forse leerachterstanden vinden, maar dit niet relateren aan een achterstand in maanden.

Een aantal van de genoemde studies vindt een verband tussen het opleidingsniveau van de ouders en de leerachterstand, maar in alle gevallen wordt gevonden dat alle typen leerlingen een aanzienlijke achterstand hebben opgelopen en zich dit niet beperkt tot de leerlingen van laag-opgeleide ouders. Er wordt bovendien weinig verband gevonden tussen de pre-corona toetsscores van leerlingen en de achterstand die sinds de schoolsluiting is opgelopen. Dit is opmerkelijk omdat leerlingen van laag-opgeleide ouders gemiddeld juist vaak lage toetsscores hebben. Een verdere analyse en vergelijking van de toetsresultaten uit de verschillende studies zou daarom zeker nog bij kunnen dragen aan een beter begrip van de gevolgen van de schoolsluiting.

Inhalen niet eenvoudig

Het inhalen van 64,5 onderwijsdagen is geen eenvoudige opgave. Kaffenberger (2021) laat op basis van een simulatiemodel zien dat als leerlingen met een achterstand verder gaan met het onderwijs dat al gepland stond – en niet verder gaan bij waar zij gebleven zijn – een achterstand van enkele maanden makkelijk uit kan groeien tot een achterstand van meer dan een jaar.

Lastig is ook dat het onderwijs veelal is opgebouwd uit op elkaar voortbouwende onderdelen met leerdoelen die per leerjaar of kortere periodes worden gerealiseerd. Zolang de onderwijsachterstand niet is ingelopen betekent dit dat lesstof overgeheveld moet worden naar een volgend jaar. Het huidige lesmateriaal en de toetsen zijn daar niet echter op afgestemd, wat betekent dat er dan een lange tijd van improviseren zal volgen.

Inhaalprogramma

Er zijn verschillende mogelijkheden om lestijd in te halen. Men zou kunnen denken aan één uur extra les per dag, school op zaterdagochtend of het inkorten van de vakantieperiode. Met nog twintig resterende onderwijsweken zou zo'n extra uur per dag zo'n 18 lesdagen opleveren, les op zaterdagmorgen 15 dagen, en de zomervakantie met vier weken inkorten 20 dagen.

Al deze maatregelen gezamenlijk lijkt mij veel te veel gevraagd van de leerlingen en leerkrachten en bovendien leveren ze met 53 dagen nog niet de gemiste 64,5 dagen op. Het inhalen van de achterstand moet dus gedeeltelijk naar het volgende schooljaar worden verschoven.

Stel dat dit jaar de zaterdagochtend les wordt gegeven en de zomervakantie met vier weken wordt ingekort, dan zijn dat bij elkaar 35 dagen en resteren er nog bijna 30 dagen. Volgend schooljaar zouden er dan nog eens 41 zaterdagochtenden nodig zijn om ook deze achterstand in te kunnen halen. Dat betekent dus ongeveer het gehele schooljaar ook onderwijs op zaterdagochtend.

Deze berekeningen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat voor iedere gemiste dag een nieuwe lesdag nodig is. Het kan zijn dat de feitelijke achterstand minder groot is dan de studies die nu beschikbaar zijn vinden of dat het inlopen van de achterstand langer duurt dan verwacht. De gebruikelijke toetsen voor het leerlingvolgsysteem in januari/februari en mei/juni kunnen dan een actueel beeld geven van de stand van zaken, waardoor de benodigde tijd gedurende dit proces bijgesteld kan worden.

Inhalen via hogere efficiëntie niet wenselijk

De laatste tijd zijn er een aantal alternatieve mogelijkheden geopperd om aan de achterstanden te werken. Een eerste veelvuldig voorgestelde mogelijkheid, het efficiënter inzetten van online onderwijs heeft met het heropenen van de basisscholen (hopelijk) zijn relevantie verloren.

De tweede mogelijkheid die genoemd is, is om alleen voor kwetsbare leerlingen of achterstandsleerlingen extra onderwijs te organiseren. Zoals hierboven vermeld, laat onderzoek echter zien dat alle groepen leerlingen flinke achterstanden hebben opgelopen. Soms worden daarbij verschillen gevonden naar de sociaaleconomische status van de leerling, maar in alle studies is ook de achterstand van de leerlingen uit hoge-gezinnen met een hoge sociaaleconomische status nog altijd erg groot.

Een derde mogelijkheid is om leerlingen goed te toetsen en op basis daarvan te bepalen hoeveel onderwijs er nodig is. Dit is om twee redenen erg onpraktisch. Door het onderwijs op individueel niveau af te stemmen op

testresultaten ontstaat een vorm van gepersonaliseerd leren. Daar is in het verleden al veel mee geëxperimenteerd en onderzoek naar gedaan en de resultaten zijn doorgaans niet erg positief (zie bijvoorbeeld Herold, 2016). De voornaamste oorzaak voor de tegenvallende resultaten is volgens de literatuur dat onvoldoende nauwkeurig wordt vastgesteld welke leerlingen welke leerbehoeften hebben. Ook is gepersonaliseerd leren organisatorisch erg complex.

Zelfs als toetsen perfect zouden meten is niet bekend welke prestaties we van een individuele leerling hadden kunnen verwachten. Als een leerling die afgelopen jaren minder vooruitgang zou hebben geboekt het nu wel heel goed doet, zou ten onrechte de indruk kunnen ontstaan dat de individuele achterstand is weggewerkt. Achterstanden kunnen eigenlijk alleen op geaggregeerd niveau worden vastgesteld.

Er gaan, ten vierde, ook stemmen op om bij het wegwerken van de achterstanden alleen te kijken naar de kernvakken taal en rekenen. Het is uiteraard mogelijk om keuzes te maken over welke lesstof moet worden ingelopen en welke niet, maar mij lijkt dat de leerontwikkeling van leerlingen niet alleen afhangt van prestaties op taal en rekenen, maar dat andere vakken zoals wereldoriëntatie, creatieve vorming en burgerschap ook een wezenlijk onderdeel hiervan zijn. Juist ook voor kansarme leerlingen zullen deze vakken een belangrijk onderdeel van hun ontwikkeling zijn. Alleen voor taal en rekenen beschikken we over testresultaten waarmee de achterstand in beeld kan worden gebracht, maar dat betekent niet dat de achterstand op deze andere vakken niet minstens even groot zal zijn.

Tot slot is geopperd om alle leerlingen, of alle leerlingen waar twijfels over zijn, het schooljaar over te laten doen. Terwijl ik twijfel aan de mogelijkheden om de benodigde 64,5 dagen in te korten, lijkt deze aanpak mij veel te royaal. Het is bovendien niet zo dat zittenblijven kosteloos zal zijn. Als alle leerlingen een jaar overdoen zal het aantal leerlingen en daarmee ook het aantal benodigde leerkrachten op de basisschool 8 jaar lang met zo'n 12 procent toenemen. De middelbare school en het vervolgonderwijs zouden geconfronteerd worden met enorme schommelingen in de instroom. De zittenblijvers zullen uiteindelijk een jaar later de arbeidsmarkt betreden, waardoor er ook nog een aanzienlijk productiviteitsverlies zal zijn.

Conclusie

Vooralsnog is mijn conclusie daarom dat we er van uit moeten gaan dat er de dit en volgend schooljaar een inhaalprogramma nodig zal zijn om de achterstanden in het basisonderwijs in te lopen. Daarbij is een goede analyse van de beschikbare data en doorlopende monitoring van belang om de aanpak waar nodig bij te stellen.

Een vraag is of een vergelijkbare aanpak nodig is voor het middelbaar onderwijs. Helaas zijn er vooralsnog geen goede data over studievoortgang in het voorgezet onderwijs beschikbaar waardoor het moeilijk in te schatten is of de achterstanden hier van vergelijkbare omvang zijn. Verwacht kan worden dat veel middelbare scholieren beter in staat zijn geweest om zelf door te gaan met hun studie tijdens de schoolsluiting. Dit zal makkelijker zijn geweest voor de oudere leerlingen op de hogere onderwijsniveaus. Het ligt dus voor de hand dat vooral voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs nog

inhaalprogramma's nodig zijn, maar de benodigde omvang daarvan is moeilijk in te schatten.

Na de schoolsluitingen die nodig waren om corona adequaat te bestrijden, lijkt het mij belangrijk dat nu gedaan wordt wat nodig is om de gevolgen hiervan voor leerlingen te bestrijden. Net zoals werknemers en bedrijven hebben kunnen rekenen op compensatie van de overheid, zo is het nu ook van belang dat de verloren lestijd van leerlingen wordt gecompenseerd. Dit wordt een complexe logistieke operatie, maar ik hoop dat dat geen reden zal zijn om het probleem niet grondig aan te pakken.

Literatuur

Engzell, P., A. Frey en M. Verhagen (2020) *Learning inequality during the Covid-19 pandemic*. SocArXiv Papers, oktober. Te vinden op osf.io.

Herold, B. (2016) *Personalized learning: What does the research say?* Education Week, October 18.

Kaffenberger, M. (2021) Modelling the long-run learning impact of the Covid-19 learning shock: Actions to (more than) mitigate the loss. *International Journal of Educational Development*, 81.

Lek, K., R. Feskens en J. Keuning (2020) *Het effect van afstandsonderwijs op leerresultaten in het PO*. Cito.

Maldonado, J.E. en K. De Witte (2020) *The effect of school closures on standardised student test outcomes*. KU Leuven Discussion Paper, 20.17.

Meshcheriakova, O., L. Borghans, R. Haenbeukers en T. Schils (2020) Schoolprestaties Limburgse basisschoolleerlingen door eerste lockdown flink geraakt. *ESB*, 106(4793), 20–23.

Rose, S., L. Twist, P. Lord et al. (2021) *Impact of school closures and subsequent support strategies on attainment and socio-emotional wellbeing in Key Stage 1: Interim Paper 1*. Education Endowment Foundation. Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: ██████████
Aan: ██████████
Cc: ██████████
Onderwerp: Feedback hoofdlijnennotitie en concrete voorbeelden
Datum: maandag 8 februari 2021 17:19:33
Bijlagen: [image001.png](#)
[Hoofdlijnennotitie Nationaal Programma Onderwijs na corona \(v 4 feb\) input Rotterdam.docx](#)

Hallo ████████ en ████████

In de bijlage nog wat feedback op de hoofdlijnennotitie (in het rood) uit Rotterdam. Hieronder nog een paar algemene opmerkingen, eronder concrete voorbeelden van de rol van de gemeente bij het wegwerken van onderwijsachterstanden.

- De kracht van een gemeente ligt er vooral in om de juiste randvoorwaarden te creëren voor scholen om optimaal te presteren. Denk aan de rol van ouders, overgangen, zomercampus, spreiding en toegankelijkheid onderwijsaanbod, lerarentekort, vve en verbinding zorg, welzijn, sport en cultuur. Maar door de grote schoolverschillen en de impact die dat heeft op de onderwijskansen van leerlingen, voelt Rotterdam zich genoodzaakt een rol te spelen in het bevorderen van onderwijskwaliteit (waarbij de beleidsruimte beperkt is). Maar die rol zullen veel gemeenten niet willen/kunnen nemen. Daarom de dringende oproep aan de Rijksoverheid voor een kwaliteitsimpuls voor scholen de worstelen met hun prestaties. Het gaat hierom minimaal 10% van de scholen in het po en vo.
- Zorg ervoor dat speciaal onderwijs en passend onderwijs niet in de knel komt. Druk op speciaal onderwijs en passend onderwijs is al hoog. Goed monitoren en ondersteunen.
- Tijdens de coronacrisis is gebleken hoe essentieel de rol van ouders is. Scholen moeten werken aan goede relaties met ouders en ouders (vooral lage-SES) moeten geholpen worden bij het ontwikkelen van hun onderwijsondersteunend gedrag. Dit svp expliciet benoemen.
- Goed dat de intentie er is om meer kennis te delen, maar zorg ervoor dat deze kennis ook land bij leraren en in de klas. Dat is tot u toe nog niet zo succesvol. Betrek leraren hierbij vanaf het begin. In Rotterdam werken twee leraar-ambtenaren met o.m. het NRO samen om zo'n infrastructuur op te zetten
- De gemeente hebben een goede lokale infrastructuur als het gaat om de ondersteuning van scholen en de verbinding met zorg en wijkorganisaties. Deze infrastructuur is evenwel behoorlijk (over)belast. Hier moeten echt extra middelen voor worden vrijgemaakt.

-
Concrete voorbeelden:

De gemeente kan bij het inhalen van de corona-achterstanden op de volgende terreinen een extra rol spelen, waarvoor extra middelen nodig zijn:

- Ondersteuning van scholen om achterstanden weg te werken door middel van een Zomercampus (mogelijk ook Herfst, Winter, Voorjaar), vooral om de zomerdip te beperken en met grote inzet op taal. Denk ook aan een samenhangend programma als Dagprogrammering. Dit kan scholen echt ontzorgen, zodat ze zich kunnen richten op het kerncurriculum. Dit geeft scholen tijd en ruimte om achterstanden in te halen.
- Samenhangende programma's voor ouders. In samenwerking met scholen ouderbetrokkenheid vergroten, door ook programma's voor ouders thuis of in buurthuizen op te zetten (altijd samen met hun kinderen). Gemeente hebben het netwerk om ouders soms beter te bereiken. Hiervoor zijn extra middelen nodig. Programma's die erop gericht zijn (jonge) kinderen in hun taalontwikkeling als ouder te stimuleren zijn hiervan een belangrijk onderdeel.

Coördinatie en ondersteuning bij de overgangen. Gemeente organiseert talentklassen (lage ses leerlingen voorbereiden op het vo), wat voor scholen/besturen moeilijk te organiseren is, omdat dit leerlingen behelst van veel verschillende scholen (rol van de ouders hierin ook belangrijk).

- De gemeente hebben een goede lokale infrastructuur als het gaat om de ondersteuning van scholen en de verbinding met zorg en wijkorganisaties. Deze infrastructuur is evenwel behoorlijk (over)belast. Hier moeten echt extra middelen voor worden vrijgemaakt.
- Belangrijke rol van gemeenten bij bestrijden van het lerarentekort (onderzoek, coördinatie, randvoorwaarden).

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsadviseur

Gemeente Rotterdam

Maatschappelijke Ontwikkeling

Afdeling J&O OW Primair onderwijs

J&O OW Primair onderwijs

Het Timmerhuis, Halvemaanpassage 90

Postbus 70032 3000 LP Rotterdam

Telefoon 010-██████████

Mobiel 06-██████████

Website www.rotterdam.nl

Vindt u deze informatie onduidelijk? Wij geven graag een toelichting.
Geef het door aan de afzender wanneer deze e-mail niet voor u is en verwijder dit bericht.

Hoofdpijnennotitie Nationaal Programma Onderwijs: tijd voor herstel en ontwikkeling

De mondiale coronacrisis die ons land, en dus ook onze scholen en instellingen, al bijna een jaar in de greep heeft, trekt diepe sporen en trekt een zware wissel op leerlingen en studenten, op ouders, op leraren en docenten, en op vele anderen in en om de scholen en instellingen. In het afgelopen school-, cursus- en collegejaar hebben leerlingen en studenten over de volle breedte van het onderwijs forse leervertraging opgelopen vanwege corona-gerelateerde oorzaken, waaronder de sluiting van scholen en instellingen en de restricties ten aanzien van stages. Ook is het vervangende online onderwijs minder effectief dan fysiek onderwijs¹, vooral voor kinderen en jongeren die van thuis uit minder hulp krijgen en voor leerlingen en studenten die voor de coronacrisis al extra hulp nodig hadden. De coronacrisis heeft bovendien niet alleen geleid tot leervertraging en achterstanden op het cognitieve en beroepsgerichte vlak, maar heeft ook grote impact op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen (en ook van hun leraren en ouders).

Nu we voorzichtig kunnen nadenken over normalisatie van het onderwijs en weer vooruit kunnen kijken – hoewel er nog veel ongewis is – is het tijd om samen alle zeilen bij te zetten en in alle onderwijssectoren maatregelen te treffen gericht op herstel én ontwikkeling, op het inhalen en compenseren van leervertraging en het wegwerken van leer- en ontwikkelachterstanden; kortom; op het bieden van een nieuw perspectief. In het kader van dit *Nationaal Programma Onderwijs: tijd voor herstel en ontwikkeling* worden daartoe in alle sectoren van het onderwijs maatregelen getroffen op de korte termijn (herstel) en maatregelen op de (middel-)lange termijn (ontwikkeling). Daarbij zullen we er ook rekening mee moeten houden dat de huidige situatie langer kan voortzetten dan gehoopt en daarmee vertragingen verder oplopen en achterstanden zich verder verbreden en verdiepen. Naast herstel en ontwikkeling is het voorkomen van verdere vertraging en achterstanden dan ook onderdeel van dit Programma.

Inzet regering en rijksoverheid

Uiteindelijk zal het op de scholen en instellingen moeten gebeuren: daar vindt het onderwijs aan en de begeleiding van leerlingen en studenten immers plaats. Maar zij hoeven dat niet alleen te doen. Op landelijk niveau zullen de rijksoverheid en de verschillende onderwijsorganisaties hun verantwoordelijkheid nemen om scholen en instellingen daarbij te stimuleren, te faciliteren en te ondersteunen, en ook gemeenten hebben een belangrijke rol. Dit is wat wij als regering en rijksoverheid gaan doen:

1. Samen met sectorraden, andere onderwijsorganisaties en gemeenten zetten we de koers uit ten aanzien van de doelstellingen van dit Nationaal Programma en de daartoe te treffen maatregelen. Daarover zullen we gezamenlijke afspraken maken.
2. We stellen instrumenten en maatregelen ter beschikking die, als scholen en instellingen deze inzetten op een manier die past bij hun situatie, bewezen effectief zijn.
3. We ondersteunen scholen en instellingen bij de uitvoering van de maatregelen, en we stellen middelen ter beschikking aan scholen, instellingen en gemeenten: over de periode 2021-2025 een bedrag van in totaal [€ pm. mrd.].

1. Koers: tijd en integraliteit

Een sleutelbegrip in het Nationale Programma Onderwijs, tijd voor herstel en ontwikkeling, is *tijd*. Het is nu *tijd* voor herstel en ontwikkeling, maar daarvoor is ook tijd *nodig*. Vertraging en achterstanden die door de coronasituatie van het afgelopen jaar zijn ontstaan kunnen én hoeven niet allemaal voor de komende zomer ingehaald te zijn. Dit vergt meerjarige inspanningen, van scholen en instellingen, en van leerlingen en studenten. De uitvoering van de maatregelen begint in 2021 (grotendeels ook al voor de zomer), en heeft een doorlooptijd van circa 4 jaar (tot en met schooljaar 2024/2025). Door daarbij nadrukkelijk ook oog te hebben voor het sociaal-emotionele welbevinden van leerlingen en studenten (en ook van leraren, docenten en ouders) en rust, tijd, structuur en perspectief te bieden, voorkomen we dat zij onnodig onder grote druk komen te staan, en tegelijkertijd dat er echt sprake zal zijn van herstel en ontwikkeling. Het is dus van belang een balans te vinden tussen een gevoel van urgentie enerzijds en een gevoel voor uitvoerbaarheid en belastbaarheid van leerlingen en studenten – en van leraren en anderen – anderzijds. Een deel van de leerlingen en studenten zal hierdoor iets later toetreden tot de arbeidsmarkt. Zij zullen daartoe

¹ Uit onderzoek van CITO en Oxford blijkt dat er leerstagnatie is opgetreden tijdens het afstandsonderwijs.

echter wel substantieel beter toegerust zijn dan wanneer hen die tijd niet wordt gegund. Investeren nu – zowel in tijd als in geld – verdienen zich dus later terug.

Meerdere dimensies van 'tijd' komen tot uitdrukking in (veel van) de te treffen maatregelen:

- De *hoeveelheid* tijd: extra onderwijstijd om gemiste onderwijstijd en opgedane achterstanden weg te werken; maatwerk voor wat betreft de tijd die verschillende leerlingen en studenten nodig hebben (meer of minder dan nominaal). Het kan gaan om extra tijd binnen en door het reguliere onderwijs, of daarbuiten.
- De *tijdsduur*: de periode (cursus- / opleidingsduur in jaren) waarbinnen het onderwijs plaatsvindt, de mogelijkheid langere tijd uit te trekken voor het programma dan nominaal (cursusduurverlenging, spreiding lesstof over langere periode, eventueel ook sectoroverstijgend).
- Het *tempo*: de 'snelheid' waarin leerlingen (kunnen) leren; aangezien substantiële versnelling richting de zomervakantie niet altijd meer reëel is, zal nu feitelijk bij veel leerlingen en studenten sprake zijn van vertraging; versnelling is later weer een optie.
- Tijd *geven* (mede in relatie tot kansengelijkheid): flexibiliteit in de doorstroommogelijkheden gedurende de tijd die leerlingen en studenten onderwijs volgen geeft hen de tijd om op de voor hen best passende plek te komen (flexibele inrichting van het onderwijs en van doorstroom in tegenstelling tot vroegselectie en fuikwerking).
- Tijds*besteding* ('wat / 'waaraan'): tijd is een schaars goed, dus om overladenheid in het curriculum van leerlingen en werkdruk van leraren te voorkomen dan wel te verminderen is voldoende focus nodig (deze maatregelen zijn gerelateerd aan de lerarenagenda en curriculum.nu).
- Tijds*inzet* ('hoe'): er zijn verschillende manieren om onderwijstijd effectief en efficiënt in te vullen en om maatregelen te treffen; uitgangspunt van het programma is dat alle maatregelen evidence-based zijn (het moet bewezen of zeer aannemelijk zijn dat ze effectief zijn).

Op zich prima voorwaarde, maar naar scholen toe die nu al sterk zijn in het inhalen van achterstanden lijkt dit een motie van wantrouwen? Waarom hen inhoudelijke programma's opleggen? Aan de andere kant van het spectrum bevinden zich scholen die structureel worstelen met het inhalen van onderwijsachterstanden. Dat deden ze al, en uit onderzoeken naar de corona-achterstanden blijkt die worsteling alleen maar groter is geworden (en dus de verschillen tussen wat leerlingen leren op verschillende scholen). Evidence-based interventie gaan niet werken op deze scholen, er moet een stevige sturing komen op het schoolbeleid (o.m. McKinsey). Voor de groep scholen ertussen is bovenstaande aanpak interessant. Wel is de vraag hoe dit zich verhoudt tot roep om maatwerk vanuit het veld.

- Tijds*perspectief*: het gaat in het programma niet alleen om het bieden van tijd ten behoeve van herstel na corona (reparatie), ook voor de (middel-)langere termijn zijn maatregelen wenselijk (ontwikkeling). De doorlooptijd van de maatregelen is van nu tot en met schooljaar 2024/2025.

2. Programmaliijnen en samenhangende maatregelen

Een ander sleutelbegrip in het Programma is *integraliteit*. Het programma richt zich op alle onderwijssectoren: voor- en vroegschoolse educatie (vve), primair, voortgezet en speciaal onderwijs (po, vo, so), mbo en hoger onderwijs (hbo, wo). Het Programma kent zowel sectorspecifieke als sectoroverstijgende maatregelen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar kwalificatie (vertraging en achterstanden op cognitief en beroepsgericht vlak), maar ook naar het sociaal- emotioneel welbevinden van leerlingen en studenten (sociale en persoonlijke ontwikkeling).

In het Nationaal Programma is sprake van twee onderling samenhangende Programmaliijnen: de Programmaliijn Funderend Onderwijs, die primair is gericht op VVE, primair, voortgezet en speciaal onderwijs, en de Programmaliijn MBO, HBO en WO, gericht op mbo, hbo en wo. Deze twee Programmaliijnen volgen na deze inleiding. In deze Programmaliijnen worden de maatregelen die hieronder kort worden benoemd nader onderbouwd, geconcretiseerd en uitgewerkt. Het gaat om de volgende categorieën van maatregelen:

- I. Maatregelen gericht op extra (onderwijs- en begeleidings-)tijd voor leerlingen en studenten die dat nodig hebben
  - 1a. Regulier onderwijs: intensivering en gerichte ondersteuning door scholen en instellingen (denk aan kleinere klassen, extra onderwijstijd, cursusduurverlening (waaronder verlengde duur bbl als gevolg van (tijdelijke) bedrijfssluitingen) of inzet van effectieve programma's zoals *high dosage tutoring*) (*alle sectoren*),
  - 1b. Aanvullend onderwijs: binnen- en buitenschools verrijkend aanbod door onder meer gemeenten en met speciale (inhaal- en ondersteunings-)programma's (denk aan verlengde schooldagen, huiswerkbegeleiding, zomer- en weekendscholen; nieuwe regeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs (*alle sectoren*); herstel- en inhaalprogramma's stages/praktijkleren (stageoffensief)),
  - 1c. Compensatie voor studenten: instelling biedt extra ondersteuning aan studenten met studievertraging en/of die dreigen uit te vallen (*mbo, hbo en wo*),
  - 1d. Tegengaan van verslechterde aansluiting op arbeidsmarkt; extra inzet op begeleiding van studenten naar de arbeidsmarkt (warme overdracht) (*mbo, hbo en wo*).
- II. Maatregelen gericht op leraren en docenten, schoolleiders en bestuurders
  - 2a. Werkdruk beperken en terugdringen,
  - 2b. Lerarentekort aanpakken; faciliteiten en ondersteuning voor docenten; extra handen in de klas, *remedial teachers*; specifieke aandacht voor en tekortvakken,
  - 2c. Professionalisering en schoolleiderschap bevorderen.

Hier zijn we sterke voorstander van. In de praktijk zien we dat het belangrijkste kenmerk van een sterke school een sterke schoolleider is en dat bij scholen die verbeteren er vrijwel altijd een schoolleiderswissel heeft plaatsgevonden. De belangrijke rol van schoolleiders heeft ongetwijfeld ook een relatie met het feit dat Nederlandse schoolleiders (vo) een grote autonomie hebben². Investeren in deze groep lijkt veel op te kunnen leveren.

- III. Maatregelen gericht op specifieke doelgroepen, overgangen en doorstroom
  - 3a. VVE-inhaalprogramma uitbreiden,
  - 3c. Overgang po-vo (kansrijk adviseren en plaatsen),
  - 3d. Flexibele doorstroom binnen VO (brede brugklassen, flexibel doorstroombeleid, mogelijkheid tot stapelen),
  - 3e. Specifieke maatregelen speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en nieuwkomers,
  - 3f. Overgang vo-mbo/ho (examens, LOB, stages, sectoroverstijgende aanpak achterstanden),
  - 3g. Overgang mbo-hbo, overgang hbo-wo,
  - 3h. Extra ondersteuning kwetsbare studenten mbo (niveau 1 en 2 en specifieke richtingen) en ho (specifieke richtingen),
  - 3i. Verlengen intensivering Subsidie Praktijkleren (mbo),
  - 3h Extra sneltesten (leerlingen en studenten; onderwijzend personeel),
  - 3i. Aanpak jeugdwerkloosheid (mbo, ho).

3. Uitgangspunten en implementatie

a. Uitgangspunten:

- In het plan richten we ons op vertraging die is opgelopen door alle leerlingen en studenten, maar hebben daarbij extra oog voor specifieke groepen die extra kwetsbaar zijn.
- De kern van de aanpak is meer en effectievere onderwijstijd.
- We kiezen ervoor om scholen en instellingen en gemeenten via aanvullende bekostiging extra geld te geven. Dit biedt meerjarig ruimte om een structurele aanpak te kiezen, toegesneden op wat lokaal nodig is. Waar dat kan, werken we op school-/instellingsniveau, om zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten op de verschillen.

² Annemarie Neeleman: *School Autonomy in Practice. School Intervention Decision-Making by Dutch Secondary School Leaders'*

Houd hier rekening met schoolverschillen. Stimuleer dat scholen die worstelen met hun prestatie structureel veranderen. Deze scholen haalden voor de coronacrisis de achterstanden niet in.

- We pakken dit samen op met de raden, de AVS, de bonden en de gemeenten.
- We sturen en stimuleren daarnaast door kennis te ontsluiten over effectieve interventie, door expertise aan te bieden en door aan te jagen via de GKA. We houden een vinger aan de pols via inspectie en door landelijke monitoring.

Svp ook lokaal gegevens op schoolniveau delen als basis voor beleid en de goede dialoog

- Scholen en instellingen verantwoorden jaarlijks over de besteding van de aanvullende bekostiging via de jaarverslaggeving.

b. Implementatie:

- Scholen en instellingen krijgen financiële ruimte om leerlingen en studenten te begeleiden om de vertraging in te lopen. Zij ontvangen daarbij ook inhoudelijke ondersteuning. De bedoeling is dat zij de extra middelen gebruiken om uitvoering te geven aan de beschreven maatregelen. Daarbij kunnen zij kiezen uit een 'catalogus' van effectieve interventies ('evidence-based keuzemenu / toolbox'), die wordt verspreid.

Zie opmerkingen hierboven

- PM verspreiding en timing middelen en verantwoording
- Als het gaat om stageplaatsen kan gebruikt gemaakt worden van ondersteuning vanuit landelijke ondersteuningsstructuur voor scholen en instellingen, gemeenten, bedrijven en organisaties (vanwege stageplaatsen)
- OCW monitort via de data van DUO het verloop van schoolloopbanen en de onderwijsopbrengsten in de komende jaren. Ook wordt gemonitord hoe de implementatie van het plan verloopt, welke interventies uit het keuzemenu worden ingezet en wat nodig is.

Svp ook lokale gegevens op schoolniveau delen als basis voor beleid en de goede dialoog

- OCW vraagt de inspectie om in het toezicht aan te sluiten bij de ontstane situatie en de gekozen aanpak, door scholen ruimte te bieden voor maatwerk, aandacht te besteden aan het welbevinden van leerlingen personeelsleden, door te vragen naar de invulling en het effect van interventies. Daarnaast vragen we de inspectie om thema-onderzoeken uit te voeren om op stelselniveau een beeld te geven. Scholen die zwak zijn of dreigen te worden, doen mee aan het programma Goed Worden, Goed Blijven/Leren Verbeteren.
- Prima maatregel, maar hoe omvangrijk is deze groep. Uit het onderzoek van McKinsey blijkt dat minstens 10% van de scholen flink worstelt en dat zien we ook in de lokale praktijk.

Programmaliin Funderend Onderwijs

[...]

Programmaliin MBO, HBO en WO

[...]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: nota voor dagstart over planning Nationaal Programma Onderwijs
Datum: maandag 8 februari 2021 17:46:06
Bijlagen: [Nota voor dagstart planning nationaal programma onderwijs 8 februari 2021 \(2\).docx](#)

Zie bijlage.

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 17:44
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: nota voor dagstart over planning Nationaal Programma Onderwijs

Ha [REDACTED]

Zie bijgaand de nota voor de dagstart over de planning van het Nationaal Programma Onderwijs. Opmerkingen van [REDACTED] en een aantal anderen zijn hierin verwerkt.

Succes nog even en fijne avond!

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 17:15
Aan: [REDACTED]; [REDACTED]
CC: [REDACTED]; [REDACTED]
Onderwerp: RE: speed:nota achterstanden corona voor dagstart

Eens met doel sheets zoals [REDACTED] verwoord.

[REDACTED]
[REDACTED]

Ministerie van OCW

[REDACTED]@minocw.nl

06 [REDACTED]

Secretariaat:

[REDACTED] 06 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 17:13
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: speed:nota achterstanden corona voor dagstart

Oké, passen we nog even aan in nota, zodat duidelijk is dat sheets niet bedoeld zijn om nog veel open te laten, maar juist om heel duidelijk te kunnen presenteren wat de plannen zijn.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 17:11

Aan: [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]
[redacted]

Onderwerp: RE: speed:nota achterstanden corona voor dagstart

Ik vind dat er al heel veel goed materiaal ligt. Als je kiest voor sheets dan flinke gevulde sheets. Idd ook om regie te houden, maar ook om te laten zien dat er al echt substantie achter onze voorstellen zit.

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 17:08
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]

Onderwerp: Re: speed:nota achterstanden corona voor dagstart

Dank,

Ik kan mij vinden in sheets, mits deze sheets al sterk richting geven aan de uitwerking waaraan wij denken. Anders zijn we de regie kwijt en gaan andere departementen ons dicteren wat er in moet. Verder ruimte houden om ook onze bewindslieden mee te nemen. overleg metselde relevant, maar wij zijn geen doorgeefluik van wensen van het veld. Daar mi ook alert op zijn.

Akkoord met Dagstart morgen.

Fijne avond

[redacted]
[redacted]

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op 8 feb. 2021 om 16:29 heeft [redacted] het volgende geschreven:

Hoi allen.
In de bijlage een concept-nota voor dagstart. Relevant omdat AZ proces wil versnellen. Graag jullie reactie uiterlijk 17.15 dan kunnen [redacted] en ik t nog verwerken en versturen aan [redacted]

Gr. [redacted]

[redacted]

Directie Voortgezet Onderwijs, Ministerie OCW

Tel. 06- [redacted]

TER INFORMATIE

Aan: MBVOM, MOCW

PO, VO, MBO, HO&S

Van

Datum

8 februari 2021

Referentie**Bijlagen****Kopie voor**

Afgestemd met

PO, VO, MBO, HO&S

Aantal pagina's

2

nota

Herziene planning totstandkoming Nationaal Programma
Onderwijs in en na coronatijd

Doel

AZ heeft aangegeven het proces rond totstandkoming 'Nationaal Programma Onderwijs: tijd voor herstel en ontwikkeling' te willen versnellen. In deze nota wordt u geïnformeerd over de aangepaste planning.

Consequenties en voorstel

Er was een proces voorzien, met ruimte voor afstemming met het veld, G4/VNG, jongerenorganisaties (inclusief minder usual suspects) en andere departementen. Deze nieuwe planning zet dit en de kwaliteit van het plan onder druk. Het risico is dat we eind februari een minder uitgewerkt plan kunnen presenteren, en dat het veld zich minder betrokken voelt.

Ons voorstel is om de vijfhoek via een presentatie in sheetvorm te informeren over de plannen en om daarbij een aantal gerichte dilemma's als bespreekpunt voor te leggen. Parallel werken we door aan de TK-brief met als bijlagen de plannen van PO/VO, en MBO/HO.

De sheets zullen op concreet niveau voldoende inzichtelijk maken wat de plannen zijn. Wat betreft de dilemma's ter bespreking valt te denken aan de wijze waarop het kabinet hierover wil communiceren (denk aan wel of geen accent op wegwerken achterstanden en aan rust en vertrouwen dat nodig is voor de sector versus het tempo van herstel). Verder moet duidelijk zijn dat dit Nationaal Programma los staat van de inzet die meegenomen moet worden in het nieuwe Regeerakkoord.

Gevraagd besluit

- Kunt u zich vinden in de nieuwe planning?
- En bent u het eens met het voorstel de vijfhoek via (met duidelijke plannen gevulde) sheets te informeren?

Gearceerd is in onderstaande planning het verzoek van AZ opgenomen.

Planning Totstandkoming Nationaal Plan Onderwijs			
Datum	Actie	Wie	Opmerkingen
Vrijdag 29 jan	Overleg OCW – FIN/EZK/SZW/VWS	Ambtelijk, alle sectoren	Gedaan
Dinsdag 2 feb	eerste uitwerking sectorspecifieke maatregelen (funderend onderwijs, mbo/ho) in twee afzonderlijke documenten; document met outline / 'verkoopverhaal' (overkoepelend, overzicht maatregelen per sector en thema (matrix?), sectoroverstijgende maatregelen, gedeelde toonzetting)	Ambtelijk, alle sectoren	gedaan
Woensdag 3 feb	ophalen input wetenschappers (NRO) inzake effectieve interventies; bespreken hoe deeldocumenten samen te voegen in één plan	Ambtelijk, alle sectoren	gedaan
Vrijdag 7 feb	financiële paragraaf / dekking in concept gereed (FIN tijdig goed aanhaken)	Ambtelijk, alle sectoren	Gedaan
Dinsdag 9 feb	Bespreking IRF over fin paragraaf	PO/VO ambtelijk	
Woensdag 10 feb	Bespreking IRF over fin paragraaf	MBO/HO ambtelijk	
Woensdag 10 feb	vaststellen concept-brief en plannen voor externe afstemming	Directeuren, DG OCW	
Vrijdag 12 feb	Ambtelijke vijfhoek	Dg	
Vrijdag 12 feb	ambtelijk overleg per sectorraad (DG-niveau) over gehele plan	DG's, sectorraden	NB. kan ook voor resp. po/vo samen en voor mbo/ho samen
Dinsdag 16 feb	Politieke vijfhoek	ministers	
Vrijdag 19 feb	Ministerraad	ministers	Inzet is besluitvorming in deze MR
Vrijdag 19 feb	bestuurlijk overleg met alle sectorraden, en G4/VNG	(MOCW en MBVOM)	NB. Zo mogelijk nog naar voren halen
Dinsdag 23 feb	Politieke vijfhoek	ministers	Optioneel; alleen indien nodig
Vrijdag 26 feb	Ministerraad	MR	Optioneel; alleen indien nodig
Uiterlijk maandag 1 maart	verzending plan naar Tweede Kamer		

Datum
8 februari 2020

Er vinden tussendoor nog verschillende gesprekken plaats met het veld.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED];
[Westendorp, Ria](#); [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: 20210208 NPO na corona berekeningen tbv FIN.xlsx
Datum: maandag 8 februari 2021 22:12:49
Bijlagen: [20210208 NPO na corona berekeningen tbv FIN.xlsx](#)

Hi all,

Zoals afgesproken een uitgekilde versie van de berekeningen t.b.v. het overleg met FIN morgen.

We hebben hiervoor gekozen omdat er een versnelling voorzien is in het proces. Natuurlijk gaan [REDACTED] [REDACTED] en ik gewoon verder met het verzamelen van reeksen van onderdelen.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Nieuwe versie Kamerbrief.
Datum: maandag 8 februari 2021 21:02:23

Hoi allen,

Eens met [REDACTED] er ligt een prachtige nieuwe versie van de brief.

Paar zaken die me nog opvallen (maar ik heb de brief niet letter voor letter kunnen lezen):

- CN nog ergens noemen
- Monitoring nog wat meer aanzetten, mss inleiden met: het kabinet maakt veel budget vrij, want urgentie is groot, en de leerlingen/studenten verdienen dit, maar dit betekent ook dat we willen dat het geld omgezet wordt in effectieve maatregelen, dus zo gericht mogelijk. Hier hoort ook monitoring bij, zowel landelijk om bij te kunnen sturen als voor de scholen zelf: terugkoppeling op hun handelen. Dit pakken we serieus op door bestaande data te ontsluiten, goede analyses hiervan te maken, en dit te doen in een partnerschap van wetenschappers, docenten, schoolleiders, gespecialiseerde bureaus, raden, gemeenten en ocw. Zo iets
- Schoolontwikkeling zit er volgens mij niet heel goed in. Dus verhaal: er zijn verschillen tussen scholen. Scholen die het lastig hebben, gaan er niet zelf uitkomen. Deel helpen we al met uitbreiding bestaande programma's 'leren verbeteren/goed worden goed blijven', maar dit is onvoldoende daarom in navolging van deze programma's breiden we dit uit met experts om deze groep scholen (ong 10% van de scholen) te helpen. Scholen kunnen zichzelf melden, inspectie kan scholen melden, net als gemeenten.
- Notie dat deze eenmalige meerjarige impuls, ook moet leiden tot structurele verbetering: meer kennis over interventies, duurzame versterking scholen etc.
- Werkdruk wordt wel genoemd, maar nog niet erg als argument dat we de tijd moeten nemen. Dus waarom nemen we tijd: opgave is groot, dit vraagt tijd, leerling en docent geen onnodige druk veroorzaken.
- Ouderbetrokkenheid nog noemen (weet niet of ik dit gezien heb): belangrijk bij interventies, en hierbij kunnen gemeenten helpen.
- Engels voorbeeld van EEF nog ergens noemen, mss in voetnoot
- Het vervolgproces: Dus wat gaan we doen na eind feb: verdieping analyse achterstand plus interventies met veld/wetenschappers/data-analisten, korte termijn maatregelen, scholen aan de slag met scan om te maken plan (dit tot de zomer): plan uitgewerkt. Na de zomer aan de slag.
- Financien: daar komt [REDACTED] cs mee.

En verder eens met [REDACTED] dat deel geschrapt kan worden (had [REDACTED] al suggestie voor gedaan).

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 19:03
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Nieuwe versie Kamerbrief.

Wat een werk weer [REDACTED] Supergoed.

Ik heb bijgaand nog wat kleine redactionele suggesties gedaan.

Ik heb daarnaast één groter punt. Ik vind de indeling met h2 (contouren van de programmalijnen) en h3 (de programmalijnen) en dan nog een bijlage (samenvatting van de programma's) niet handig. Ik raakt ook al lezend in de war en volgens mij is het

risico van dubbelingen ook groot. Dit moet compacter kunnen. Mijn voorstel zou zijn om in de brief toch nog verder flink in te korten en ter inleiding alleen te spreken over de uitgangspunten van het programma, die voor alle sectoren gelijk zijn (dat is nu 2.3). Daarna volgt meteen h.3 met de beide programma's kort uiteengezet. Zie dus voorstel in bijlage, wat denken jullie?

Voor Funderend Onderwijs hebben we inmiddels een redelijk handzame samenvatting van het programma voor funderend onderwijs gekregen (bijgesloten) van [REDACTED]. Daar gaat nog redactie overheen. Volgens mij moeten we even besluiten wat we doen: of dit bijsluiten en dan moet het in de brief echt flink korter nog, of integreren. Zullen we dat morgenochtend bespreken in het po-vo-overlegje?

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 februari 2021 18:11
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Nieuwe versie Kamerbrief.

Collega's,

Bijgaand nieuwe versie. Bewust ook nog even wat langer aan de lay-out gewerkt, wat in deze fase denk ik een gevoel van conform kan geven. Deze versie is al meer 'voldragen' (hoewel nadrukkelijk nog steeds work in progress) dan de versie die MTDGPV heeft besproken, dus kan deze m.i. zometeen door naar DGHBWE.

Morgen gaan [REDACTED] en ik er verder mee, maar om een beeld te geven ook alvast [REDACTED] en [REDACTED] in de cc. Kijken jullie even of het zinvol is deze versie al breder te verspreiden (intern team)?

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
 Aan: [REDACTED]
 Cc: [REDACTED] | Ouders & Onderwijs; [REDACTED] | Ouders & Onderwijs
 Onderwerp: Re: Deadline voor reageren op nationaal programma
 Datum: maandag 8 februari 2021 11:34:14
 Bijlagen: [image001.png](#)

Beste [REDACTED]
 Dank je wel. Fijn dat je er nog even op terugkomt. Ik hou van deadlines;)

Ook veel dank voor de eerste aanzet. Wij zijn heel blij dat dit serieus en voortvarend wordt opgepakt. Ik heb ook even overleg gehad met [REDACTED] en wil graag het volgende meegeven.

1. Belangrijkste punt is dat het geld in de klas terecht komt, niet bij besturen of gemeentes. Leerkrachten weten het beste waar de problemen liggen en hoe deze per kind aangepakt kan worden. Wij vrezen dat als het geld bij gemeentes, besturen of anderen komt te liggen, dat leerkrachten er niets van zien en het niet ten bate komt van de kinderen. Prima als gemeentes met een aanbod komen waar leerkrachten gebruik van willen maken, maar niet direct naar gemeentes.

2. Ik ga ervan uit dat ook naar speciaal onderwijs gekeken wordt. Ik miste het nu in het stuk.

3. Betrek ook de kinderopvang hierbij, niet alleen bij VVE, maar ook de BSO. Zij hebben kennis en ervaring en kunnen uitstekend werkdruk bij leerkrachten weghalen in de klas, maar ook na schooltijd. Spelonderwijs kunnen zij heel veel betekenen.

4. Wij proberen niet meer te praten over achterstanden, omdat de kinderen dit ook meekrijgen. Ze hebben geen achterstand, een achterstand op wat? Een systeem wat wij hebben bedacht. Het doet wat met kinderen als wij praten over achterstanden.

5. Je hebt methodieken nodig om te kijken waar ze staan, maar laten we niet in de valkuil stappen dat we alles alleen maar gaan toetsen.

Toetsen zijn een indicatie, maar er is meer dan dat en juist de leerkrachten zien dit gewoon gedurende de dag. Wat nog meer pleit voor alle middelen naar de leerkrachten.

6. Dit is ook een mooie kans om ouders veel meer te betrekken bij het kind. Niet 3x per jaar een tienminuten gesprek maar een gedeelde verantwoordelijkheid voor het onderwijs van het kind. Investeer daar in en het kind zal profiteren. Veel ouders hebben nu gezien hoe hun kind zich gedraagt, hoe het leert of niet leert. Maak hiervan gebruik door echt met een ouder te gaan zitten en te kijken wat het kind nodig heeft. Wat kan een ouder thuis bijvoorbeeld doen?

7. Kijk ook naar de overgang van VO naar het vervolg onderwijs. De doorlopende leerlijn krijgt hierbij een mooie kans bij elke overgang.

Ik hoop dat je wat hebt aan onze input. Ik denk dat we nu een mooie kans krijgen om een aantal zaken te verbeteren in het onderwijs.

Fijne dag,

[REDACTED]

[REDACTED]

06 [REDACTED]

[REDACTED]@voorwerkendeouders.nl
www.voorwerkendeouders.nl

Op 5 feb. 2021, om 15:07 heeft [REDACTED]@minocw.nl> het volgende geschreven:

Dag [REDACTED]

Ik zag naderhand dat je in de chat vanochtend nog vroeg of er een deadline voor schriftelijk reageren op het conceptplan Nationaal Programma is. Het zou heel fijn zijn als jullie maandag voor 12 uur kunnen reageren. Dan kunnen wij het nog meenemen in de eerstvolgende versie van het stuk.

Alvast bedankt en vast een fijn weekend!
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED] | Senior beleidsmedewerker team Onderwijsachterstanden en Jonge Kind |
Directie Primair Onderwijs | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap |
[REDACTED]@minocw.nl | 06 - [REDACTED]

Van: [REDACTED]
 Aan: [REDACTED]
 Cc: [REDACTED]
 Onderwerp: terugkoppeling mtdgvp
 Datum: maandag 8 februari 2021 11:36:52

Inhoudelijke opmerkingen:

- [REDACTED]
  - Bereiken we de juiste scholen (de scholen die het het hardste nodig hebben)?
Zorgen voor stevige ondersteuning. Voorstel om 3^e partijen in te zetten.
→ Geeft later aan dat je deel van die partijen ook in kunt zetten om handen te leveren voor bijv. verbetertraject/ondersteuning scholen.
  - De extra ondersteuning van leerlingen (passend onderwijs) moet ook een boost krijgen.
  - Arbeidsmarkttoeleiding geldt ook voor vso en pro, dat zit er no gniert zo in.
  - Verbetertrajecten scholen (goed worden/goed blijven) inzetten, maar wat is haalbaar/opschaalbaar.
  - Lijn 3 kennisinstituut gescheiden houden van wat er nu nodig is, anders maak je het veel te ingewikkeld.
  - Monitoring is vooral on the job nodig. Zorg dat je niet pas over 3 jaar resultaat krijgt maar tussentijds kunt bijsturen.
- [REDACTED]
  - Neem de kwadranten van 'slechte scholen – goede populatie, slechte scholen – slechte populatie etc.' nadrukkelijker op in het stuk.
  - Voor inzet 3^e partijen, en transparant delen van kennis.
  - Goede onderbouwing nodig van inzet gemeenten, wnt daarover is twijfel bij FIN en ook raden/bonden
  - Idee van FIN/EZK over schooljaar verlengen tot 1 januari moet wel serieus overwogen worden. Wilde ideeën niet meteen aan de kant schuiven.
- [REDACTED]:
  - Laat die 3^e partijen ook verplicht gebruik maken van de lijst bewezen interventies.
  - Let op: niet alle interventies die nu genoemd worden in het stuk zijn bewezen effectieve of doelmatige interventies. Bijv. kleinere klassen en inzet onderwijsassistenten: kijk goed wat slim is om nu te noemen.
  - FIN redeneert nu helemaal vanuit uren achterstand. Goed om daar naast te zetten dat je ook moet kijken naar kwaliteit van het aanbod.
→ Naderhand nog gesproken met [REDACTED] Zij kunnen vanuit Kennis poging doen om daar een doorrekening van te maken (hoe kwaliteit aanbod leidt tot inhalen achterstand). 'Gaan ze naar kijken.
  - In kamerbrief is nu geen aandacht voor de OAB scholen. Dat nog toevoegen.
- [REDACTED]
  - Strakke probleemanalyse nodig met o.a. de gemiste onderwijstijd en onderzoek over de resultaten. Dan vervolgens onderbouwen dat de maatregelen daarop aansluiten.
  - Uitgangspunten zoals verwoord in het stuk zijn heel goed.
  - Wat is tijdelijk en wat structureel → het is allemaal tijdelijk, maar wel met structurele opbrengsten.
  - Er zijn generieke en specifieke maatregelen. Aan die laatste kun je meer eisen stellen.
- [REDACTED]
  - Rol gemeenten: ziet ze vooral voor po, is daar ook een rol voor vo en mbo ho?
  - Kennisplatform: pas op als je echt een orgaan opricht komt daar heel veel bij kijken. (toegelicht dat we dat nu niet gaan doen maar het uiteindelijk wel kan uitgroeien tot..)
  - Betrek niet alleen de usual suspects maar ook 3^e partijen (ook voor draagvlak).

- Wanneer zijn we tevreden? Laat het heel goed wetenschappelijk volgen.

Planning:

- Jongeren moeten echt betrokken worden voor de 26^e. Zij gaat dat nog aangeven bij Slob. Als Slob niet kan/wil kunnen [REDACTED] [REDACTED] of [REDACTED] ingezet worden.
- Woensdag nieuwe versie die breed gedeeld kan worden met partijen. [REDACTED] geeft aan dat we ook sheets zouden kunnen verspreiden ipv notitie\
- Overleg met wethouders G4 inplannen en VNG (Slob of [REDACTED] Even kijken nog hoe we zorgen dat kleinere gemeenten goed betrokken zijn en de plannen ook voor hen geschikt zijn.
- Goed om zoveel mogelijk partijen te laten ondertekenen, maar afhankelijk van wat lukt/haalbaar is.

[REDACTED] | Senior beleidsmedewerker team Onderwijsachterstanden en Jonge Kind | Directie
Primair Onderwijs | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap [REDACTED]@minocw.nl | 06 -
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED];
Onderwerp: FW: Bijlage 1 brief TK Nationaal Programma Funderend Onderwijs (2).docx
Datum: dinsdag 9 februari 2021 17:14:21
Bijlagen: [Bijlage 1 brief TK Nationaal Programma Funderend Onderwijs \(2\).docx](#)

Hoi allen,

Even svz, ook om inhoud en financiën bij elkaar te brengen, in de wetenschap dat dit ook best lastig is, gezien de dynamiek.

Deze bijlage is of wordt verstuurd naar de veldpartijen. Het idee is deze ook met een toelichting aan de andere departementen te sturen, en, als deze er is, ook een nieuw financieel overzicht. Waarbij we aangeven wat wel en wat nog niet verwerkt is. En wat er nog niet aansluit tussen beide documenten. Als we dit zichtbaar maken geeft dit ook wat comfort richting FIN. Het is toch beetje haasje-over tussen inhoud en financiën. Graag een check door de f-ers op deze bijlage, voordat we t versturen. Liefst vanavond of anders morgenochtend.

Dan specifiek: de gelden voor leraren, daar lijkt nu onduidelijkheid over. Kan dit wel of niet zo in t plan? Geeft FIN hier helemaal geen ruimte voor, of moeten we nog even vasthouden aan dit punt.

Gr [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 14:16
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Bijlage 1 brief TK Nationaal Programma Funderend Onderwijs (2).docx

Ha [REDACTED]

Bijgaande versie van het Nationale Programma funderend onderwijs kun je delen. Ik krijg 'm nu alleen niet opgeslagen in proza (loopt steeds vast). De link stuur ik je later.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Korte terugkoppeling dagstart (ruwe aantekeningen)
Datum: maandag 12 april 2021 20:16:09

Hierbij!

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:25
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Korte terugkoppeling dagstart (ruwe aantekeningen)

Beste allen,

Hierbij wat aantekeningen van mij uit de dagstart.

Het overleg over het NPO dat vandaag zal plaatsvinden is / wordt nu gepland door [REDACTED] (sec MOCW).

MCC

3

Examens

3

Planning NPO

- Pragmatisch aanpakken. Spanning: zorgvuldige en gedetailleerde uitwerking (met bijvoorbeeld al concrete maatregelen) en goede afstemming met het veld en tegelijkertijd het verzoek om nu echt haast te maken en om op 19 feb al naar buiten te gaan.
- Partijen verbinden aan voor hen herkenbare onderwerpen en met hen werkafspraken maken dat ze verbonden worden bij de nadere uitwerking. Daarna hen actief betrekken bij de uitwerkingen. Wetenschap is ook betrokken. We willen ook echt wel op effectieve interventies inzetten. Dat helpt ook bij de IRF. Ambtelijke en politieke vijfhoek wordt dan ook gemakkelijker.
- DGPV: notitie in een aantal sheets (conform werkwijze NCTV) om de collega's mee te nemen met waar het NPO voor staat.
- Nadenken: daarna proces voeren met een groot aantal partners in de buitenwereld, niet in de laatste plaats met de jongeren zelf.
- Volgende week vrijdag, 19 feb, naar buiten. Dan is het stuk procesmatiger dan in eerste instantie de bedoeling was.
- Er wordt vandaag iets gepland met beide ministers, onderwijsDG's en de IGO om hier verder over door te spreken. 10.2.e. [redacted] en 10.2.e. [redacted] worden ook uitgenodigd.
- Communicatie: De verwachtingen zijn hoog gespannen dus we moeten wel echt met iets komen.
- Ambtelijke vijfhoek is op directeuren niveau.

Groet,

[redacted]

Van: [REDACTED]
 Aan: [REDACTED]
 Cc: [REDACTED]
 Onderwerp: Input gesprek DFEZ/IRF woensdag 10 feb
 Datum: dinsdag 9 februari 2021 23:13:19
 Prioriteit: Hoog

Ha [REDACTED]

Zoals beloofd bij deze de Q&As n.a.v. de vragen die je stelde ter voorbereiding van jullie gesprek met IRF morgenmiddag.

Eén van de Q&As is gebaseerd op één van de vragen van [REDACTED] (morgen gaan we verder aan de slag met zijn andere vragen).

We hebben het afgestemd met [REDACTED]

Mocht je nog vragen hebben, vernemen we ze graag.

Groet, [REDACTED] en [REDACTED]

Q: Hoe krijg je 10% extra per jaar in de bekostiging werkelijk weggezet met effect?

A: Voordat de reeks 'Intensiveringen voor scholen' vanaf het schooljaar 2021/2022 daadwerkelijk beschikbaar wordt gesteld, vindt er een verfijning plaats. De verfijning van de benodigde middelen wordt gebaseerd op alle gegevens, onderzoeken en de uitkomsten van de schoolscans. De periode van verfijning zal tot de zomervakantie duren en o.b.v. de verfijning zullen de daadwerkelijk benodigde evidenced based interventies en bijbehorende middelen worden vastgesteld. Op dat moment is bijvoorbeeld duidelijk hoeveel leerlingen naar verwachting zullen doubleren, hoeveel leerlingen over zullen gaan, hoeveel leerlingen additionele ondersteuning nodig zullen hebben en een eerste indicatie van welke ondersteuning dat zal zijn. Dat wordt op schoolniveau bepaald en op macro-niveau geaggregeerd, zodat de benodigde middelen kunnen worden vastgesteld.

Daarnaast gaat het niet om jaarlijks 10% van de bekostiging. Dat is in ons voorstel alleen het geval in 2022. De aanvullende middelen worden gespreid over meerdere jaren en er zit een afbouw in. In 2023 is er sprake van 75%, in 2024 50% en in 2025 25%.

Q: Welke randvoorwaarden kunnen helpen?

A: De middelen voor de KT-onderdelen worden z.s.m. beschikbaar gesteld aan/overgeboekt naar de begrotingen van art 1 en 3 om te starten met deze activiteiten.

M.b.t. de Middellangetermijnonderdelen geldt dat vlak voor de zomervakantie bepaald zal worden welke inzet gepleegd kan worden o.b.v. de schoolscans en andere onderzoeken. Dat zit in het aantal zittenblijvers, de omvang van de achterstanden, meer inzicht over effectiviteit, etc. De middelen voor het Nationaal Programma kunnen dan in juli worden overgeboekt naar de begrotingen van art 1 en 3. Dit gaat dan om de gehele bijgestelde reeks. Er vindt een tussenevaluatie plaats op het proces en waar mogelijk op de effectiviteit. De middelen die niet nodig blijken te zijn, vloeien terug naar de staatskas. De eindevaluatie meet de effectiviteit.

Het hele traject wordt gemonitord door een wetenschappelijke commissie, die reeds in oprichting is n.a.v. de kennissessie NRO van 3 februari jl.

Q: Wat is redelijk als je de pxq nog niet helemaal helder kunt maken?

A: aangezien de daadwerkelijke onderwijsachterstanden nog onduidelijk zijn, is het opbouwen van een pxq op basis van de evidenced based interventies op dit moment niet realistisch. Om een indicatie van de kosten van de onderwijsachterstanden te krijgen, is ervoor gekozen om het verlies aan onderwijstijd als uitgangspunt te nemen. Het aantal weken dat de scholen daadwerkelijk gesloten zijn geweest sinds half maart 2020 is vermenigvuldigd met 1/40e van de jaarbekostiging PO/VO (oftewel de jaarbekostiging PO/VO is gedeeld door het aantal weken onderwijs in een jaar (40)). De feitelijke schoolsluiting komt overeen met de inschatting van de onderwijsachterstanden in weken, zoals berekend door de AFEP.

De periode tot de zomervakantie zal gebruikt worden om middels een iteratief proces de

daadwerkelijke interventies en financiering te verfijnen.

Q: Wat te doen met het dubbelen van de 'korte termijn' maatregelen met de middellange termijn? Voorbeeld IOP.

De extra middelen voor de verhoogde/verlengde IOP die van toepassing zijn op het 2021-deel van 2021/2022 zullen in mindering worden gebracht op de middelen voor 2021 van de middellange termijn. Er zal voor het deel vanaf de zomervakantie tot eind 2021 dus sprake zijn van een min op de middellange termijn reeks. Op deze manier kunnen scholen al wel aan de slag met de onderwijsachterstanden, maar is er voor het deel in het nieuwe schooljaar geen overlap.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Financiën en Verantwoording,
Begroting art 1/primair onderwijs

.....
Directie Primair Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50 | 2515 XP Den Haag
Postbus 16375 | 2500 BJ Den Haag | www.rijksoverheid.nl/ocw

.....
T: 06 - [REDACTED]
E: [REDACTED]@minocw.nl
[REDACTED]

Van: [REDACTED] (IRF/OLE)
Aan: [REDACTED];
Cc: [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED]
Onderwerp: RE: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona
Datum: dinsdag 9 februari 2021 18:32:21

Ha allen,

Allereerst nogmaals veel dank voor jullie toelichting vanochtend op de berekeningen! We hebben na nadere bestudering nog een paar vragen erover:

Korte termijn

We meenden uit het overleg (toelichting [REDACTED]) op te kunnen maken dat de korte termijn betekent de periode tot aan het nieuwe schooljaar, dus tot en met augustus 2021. En dat de middellange termijn begint in schooljaar 2021/2022, dus vanaf september 2021. Klopt dat?

Daaraan gerelateerd: de maatregelen voor de korte termijn (verlenging verhoging IOP etc.) hebben voor een groot deel betrekking op het nieuwe schooljaar. Zo zijn de IOP verlenging/verhoging en de extra hulp in de klas voor de periode juli / december 2021. Daarmee lijkt het dat het leeuwendeel (380 van de 455 mln.) niet zozeer op korte termijn, maar (ook) in volgende schooljaar landt. Vier vragen daarover:

- Op korte termijn wordt dus eigenlijke alleen ingezet op nieuwkomers (naast capaciteitstest, scan per school)?
- En de nieuwkomers staan er nu voor jan – jul 2021 in, moet dat niet korter (omdat jan, feb al voorbij zijn)?
- Wat betekent het verduidelijken van de doelgroep bij IOP precies? En blijft de doelgroep (15%) en het veronderstelde bereik (50%) hetzelfde?
- Nu dubbelen de 'korte termijn' maatregelen dus met de middellange termijn (hebben betrekking op dezelfde periode). Verzoek om bij korte termijn aan te geven dat dit op welke periode dit betrekking heeft (augustus 2021) en daar dan ook alleen de maatregelen op te nemen die op deze periode betrekking hebben.

Middellange termijn

Bij de middellange termijn hebben we vragen over de omvang van de maatregelen (uitgedrukt als bedrag).

- Gegeven dat het ten opzichte van de totale bekostiging van het onderwijs om een substantieel bedrag / dus ook substantiële hoeveelheid extra werk gaat (zo'n 10% extra): waar voorzien jullie deze extra uitgaven aan? Is er een inschatting voor hoeveel % dat om leraren gaat (/ klassenassistenten / studenten)? En is er een beeld of dat realistisch is? Het gaat nl. om een forse hoeveelheid extra leraren (/ klassenassistenten / studenten). We vragen ons af waarop gebaseerd is dat het onderwijs een dergelijke hoeveelheid maatregelen kan absorberen / uitvoeren?

Alvast dank!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:37
Aan: [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED]; [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED]; [REDACTED]
CC: [REDACTED]; [REDACTED]

Onderwerp: RE: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona

Hi all,

Bij dezen de beloofde uitwerking van de cijfers.
Tot zo.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] (IRF/OLE) [mailto:[REDACTED]@minfin.nl]

Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:04

Aan: [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED]; [REDACTED]

CC: [REDACTED]; [REDACTED]

Onderwerp: RE: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona

Hoewel dat wel erg kort dag is lijkt dat me gezien de tijdsdruk de beste optie, dank je [REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>

Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 10:00

Aan: [REDACTED] (IRF/OLE) <[REDACTED]@minfin.nl>; [REDACTED]

[REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED] (IRF/OLE) <[REDACTED]@minfin.nl>; [REDACTED]

[REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED]

[REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED]

[REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED]

[REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl>

Onderwerp: RE: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona

Goedemorgen [REDACTED]

Wij zijn druk bezig met de uitwerking van de bijbehorende cijfers en dachten jullie daar in het overleg in mee te nemen. Zeker gezien de versnelling in het proces hechten wij er aan om ons overleg wel door te laten gaan. We zullen zo dadelijk de bijbehorende cijfers naar jullie mailen zodat jullie er een blik op hebben kunnen werpen voordat wij elkaar spreken. Is dat een idee?

Groeten, [REDACTED]

Van: [REDACTED] (IRF/OLE) [mailto:[REDACTED]@minfin.nl]

Verzonden: dinsdag 9 februari 2021 9:25

Aan: [REDACTED] (IRF/OLE); [REDACTED]; [REDACTED]

CC: [REDACTED]; [REDACTED]

Onderwerp: RE: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona

Goedemorgen OCW-collega's,

We ontvingen gisteravond de bijlage over de financiële paragraaf van [REDACTED]. Deze is, voor zover ik kan zien, niet noemenswaardig veranderd t.o.v. de versie die wij vorige week bespraken, behalve dat de tabel met PMen is verwijderd. We zien daarmee ook niet terug dat onze input uit het gesprek vorige week is meegenomen in deze versie van het stuk. Daarnaast is er nog geen verdere concretisering gekomen van de maatregelen en de kosten.

Wat ons betreft geeft dit weinig basis om straks om 11u met elkaar te spreken. Het lijkt ons zinvoller om dat gesprek uit te stellen zodat we een nieuwe versie van het stuk met elkaar kunnen bespreken. Daarbij speelt natuurlijk de tijdsdruk:

idee is inmiddels dat het Onderwijsplan komende vrijdag in de ambtelijke vijfhoek, en dinsdag in de politieke vijfhoek wordt besproken. Daarvoor is een inschatting van de kosten noodzakelijk.

Hoe zien jullie dit?

Mvg, [redacted]

Van: [redacted]@minocw.nl>

Verzonden: maandag 8 februari 2021 22:09

Aan: [redacted] (IRF/OLE) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (IRF/OLE)
[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@minocw.nl>; [redacted]
[redacted]@minocw.nl>; [redacted]@minocw.nl>; [redacted]
[redacted]@minocw.nl>; [redacted]
[redacted]@minocw.nl>; [redacted]@minocw.nl>;
[redacted]@minocw.nl>

CC: [redacted]@minocw.nl>; [redacted]
[redacted]@minocw.nl>

Onderwerp: Voorbereiding overleg financiële paragraaf Nationaal Plan Onderwijs na Corona

Beste allen,

Morgen spreken we om 11.00 uur over de financiële paragraaf van het Nationaal Plan Onderwijs na Corona. Ter voorbereiding stuur ik jullie bijgaand stuk.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Directie Voortgezet Onderwijs / Afdeling Financiën

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Postadres: Postbus 16375, 2500 BJ Den Haag

Bezoekadres: Rijnstraat 50, 2515 XP Den Haag

T: 06 – [redacted]

E: [redacted]@minocw.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.